

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ
อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ลำไย   มากเจริญ
กรวสา   จันทวงศ์วิไล
ทิพสุดา   คมวงศ์วิวัฒน์
ภัทร์ทิพา   เปรี้ยวพาณิชย์
อมรศิริ   ดิสสร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้
ประจำปี พ.ศ.2554
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระ
นคร

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ
อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ลำไย   มากเจริญ
กรรสา   จันทวงศ์วิไล
ทิพสุดา   คมวงศ์วิวัฒน์
ภัทรทิพา   เพ็รียวพาณิชย์
อมรศิริ   ดิสสร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้
ประจำปี พ.ศ.2554
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระ
นคร

ชื่อเรื่อง : พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผู้วิจัย : ผศ.ลำไย มากเจริญ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
 ผศ.กรวสา จันทวงศ์วิไล สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
 ผศ.ทิพสุดา คมวงศ์วิวัฒน์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
 ผศ.ภัทร์ทิพา เพ็ริชวพาณิชย์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
 ผศ.อมรศิริ ดิสสร สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร

พ.ศ. : 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใน 3 ด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ผู้สอน จำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ วิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมาก
2. อาจารย์เพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. อาจารย์ผู้สอนที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์ผู้สอนที่มีรายได้มากกว่า 29,519 บาท มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านความพอประมาณและด้านความมีเหตุผลมากกว่า อาจารย์ผู้สอนที่มีรายได้ต่ำกว่า 22,251 บาท และ 22,251 - 29,519 บาท

4. อาจารย์ที่มีสภาพการมีหนี้สินต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์ที่ไม่มีหนี้สินและมีหนี้สินพอใช้คืนได้ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงกว่าอาจารย์ที่มีหนี้สิน มีปัญหาการใช้หนี้

5. อาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ อาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 20-27 ปี และมากกว่า 27 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณสูงกว่าอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 20 ปี และอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 27 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลสูงกว่าอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 20 ปี

Title : Expenditure Behavior Following the Sufficiency Economy Concept of Teachers
Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology
Pha Nakhon.

Researcher : Lumyai Magjaroen, Faculty of Business Administration and Technology, RMUTP.
Kornwasa Chantawongvilai, Faculty of Business Administration and
Technology, RMUTP.
Tipsuda Comwongwiwat, Faculty of Business Administration and Technology,
RMUTP.
Pattipa Preopanich, Faculty of Business Administration and Technology, RMUTP.
Amornsiri Dissorn, Faculty of Business Administration and Technology, RMUTP.

Year : 2011

ABSTRACT

The objectives of this study were to study expenditure behaviors following the Sufficiency Economy Concept of teachers Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Pha Nakhon in 3 aspects : moderation, reasonableness, immunization; compare the expenditure behaviors of the teachers by sex, monthly incomes, debt conditions and years of work experiences. The sample consisted of 92 teachers Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Pha Nokhon. The instrument used in data collection was a 5-level scale questionnaire with an alpha reliability of 0.95. The descriptive statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. The statistics used in hypothesis tests were t-test, One-Way ANOVA and post hoc LDS tests.

The result of the study are as follows.

1. The expenditure behaviors following the Sufficiency Economy Concept of teachers Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Pha Nakhon as a

whole and individual 3 aspects : moderation, reasonableness, and immunization were at the high level.

2. The male and female teachers did not have different expenditure behaviors following the Sufficiency Economy Concept as a whole and individual 3 aspects.

3. The teachers having different monthly incomes had significantly different expenditure behaviors following the Sufficiency Economy Concept as a whole, the moderation, and the reasonableness at .01 level; teachers having $> 29,519$ Baht monthly incomes had higher mean of the expenditure behaviors as a whole, the moderation, and the reasonableness than those having $< 22,251$ Baht monthly incomes, and $22,251-29,519$ Baht monthly incomes.

4. The teachers having different debt conditions had significantly different expenditure behaviors following the Sufficiency Economy Concept as a whole and individual aspects at .01 level; teachers having no debt and teachers having manageable debt had higher means of the expenditure behaviors as a whole and the 3 aspects than those having unmanageable debt.

5. The teachers having different years of work experiences did not have different expenditure behaviors following the Sufficiency Economy Concept as a whole. When considered individual aspects, it was found that means of 2 aspects were significantly different at .05 level as follows : teachers having 20-27 years of work experiences, and > 27 years of work experiences had significantly higher means in the moderation aspect than teachers having < 20 years of work experiences; and teachers having > 27 years of work experiences had significantly higher mean in the reasonableness than teachers having < 20 years of work experiences.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในการอุดหนุนเงินทุนเพื่อการวิจัย คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมทั้งขอขอบพระคุณ ดร.ฐาสุภกร์ จันประเสริฐ ที่ช่วยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่คณะผู้วิจัย จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอขอบคณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครทุกท่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามนี้

คณะผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่วงการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยคณะผู้วิจัยขอมอบให้เป็นคุณความดีคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณและคณาจารย์ทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

พ.ศ.2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	
กิตติกรรมประกาศ	
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของ โครงการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของ โครงการวิจัย	4
นิยามปฏิบัติการ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐาน	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
พฤติกรรมการใช้จ่าย	8
แนวเศรษฐกิจพอเพียง	10
เพศกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	32
รายได้กับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	32
สภาพการมีหนี้สินกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	33
ประสบการณ์ทำงานกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่าย	55
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย	56
อภิปรายผล	57
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก	66

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ รายได้ สถานภาพการมีหนี้สิน และประสิทธิภาพการทำงาน	42
ตาราง 2	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน	43
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านความพอประมาณ จำแนกเป็นรายข้อ (n = 92)	44
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านความมีเหตุผล จำแนกเป็นรายข้อ (n = 92)	45
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จำแนกเป็นรายข้อ (n = 92)	47
ตาราง 6	เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ	48
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตาราง 8	วิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้	50
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสภาพการมีหนี้สิน	51
ตาราง 10	วิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสภาพการมีหนี้สิน	52
ตาราง 11	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	53
ตาราง 12	วิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	54

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ประเทศไทย ยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนา ประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับ ทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันคนไทยทุกวันนี้ยึดติดกับค่านิยมและ การฟุ้งเฟ้อเป็นส่วนใหญ่ ทำให้กลยุทธ์ทางการตลาดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก และรวมไปถึง การเป็นหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้นกับการใช้จ่ายของคนไทยที่เพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้น ควรเปลี่ยน ค่านิยมให้สนองตามแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อลด ค่านิยมในการใช้จ่ายของคนไทยให้น้อยลง และลดปัญหาการเป็นหนี้เป็นสินที่ใช้ก่อนผ่อนทีหลัง ทำให้เกิดค่านิยมผิด ๆ โดยกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อไม่ให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างที่ผ่านมามีอีกในอนาคต (ปวีณา กองฤทธิ์ : 2550)

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนช่วง 6 เดือน แรก (มกราคม - มิถุนายน 2552) สรุปผลการสำรวจที่สำคัญดังนี้ รายได้ครัวเรือนในช่วง 6 เดือน แรกของปี 2552 ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 21,135 บาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้จาก การทำงานร้อยละ 72.2 ซึ่งได้จากค่าจ้างเงินเดือนร้อยละ 40.2 จากการทำธุรกิจร้อยละ 20 และจาก การทำการเกษตรร้อยละ 12 และมีรายได้ที่ไม่ได้เกิดจากการทำงาน เช่น เงินที่ได้รับความ ช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน / รัฐ ร้อยละ 10.3 รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 นอกจากนี้ ยังมีรายได้ในรูปสวัสดิการ / สินค้าและบริการต่าง ๆ ร้อยละ 14.3 ค่าใช้จ่าย ครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2552 ครัวเรือน ทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 16,255 บาท ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ร้อยละ 33.5 เป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม (ซึ่งในจำนวนนี้มีค่าเครื่องดื่มที่เป็นแอลกอฮอล์ร้อยละ 1.5 รองลงมาเป็นค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้านร้อยละ 20.5 ใช้ เกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะร้อยละ 17.5 ใช้ส่วนบุคคล / เครื่องนุ่งห่ม / รองเท้า ร้อยละ 5.5 ในการสื่อสารร้อยละ 3.2 และใช้ในการบันเทิง / การจัดงานพิธีใช้ในการศึกษา ค่าเวชภัณฑ์ / ค่า รักษาพยาบาลประมาณร้อยละ 2.0 - 2.5 กิจกรรมทางศาสนาเพียงร้อยละ 1.1 แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เช่น ค่าภาษี ของขวัญ เบี้ยประกันภัย ซื้อมูลค่า

กินแบ่ง / หาย ดอกเบี้ยสูงถึงร้อยละ 12.1 หนี้สินของครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2552 พบว่า ครัวเรือนที่มีหนี้สินมีร้อยละ 61.8 โดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 133,293 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 68.8 เป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือน คือ ซื้อมีบ้าน / ที่ดิน ร้อยละ 36.3 ใช้ในการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 29.7 และหนี้สินใช้ในการศึกษาเพียงร้อยละ 2.8 เท่านั้น สำหรับหนี้สินเพื่อทำการเกษตร และทำธุรกิจมีใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ 14.8 เมื่อพิจารณารายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือนเป็นรายภาค พบว่า กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยสูงกว่าภาคอื่นมาก คือ 36,745 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายและจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดเช่นเดียวกัน คือ 27,636 และ 188,404 ตามลำดับ

การนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถลดพฤติกรรมการใช้จ่ายลงได้เป็นอันมาก ซึ่งหลักของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยให้ดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง มีความพอเพียง คือ มีความพอประมาณ กล่าวคือ การใช้ชีวิตอย่างพอดี อยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ ไม่สุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายเกินตัว ใช้ชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน ไม่หลงใหลไปตามกระแสนิยม เมื่อชีวิตอยู่อย่างความพอประมาณ จนทำให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ความมีเหตุผล กล่าวคือ เป็นการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีการตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล ก่อนที่จะใช้จ่ายอะไรลงไป และมีการคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้จ่ายนั้นอย่างรอบคอบไม่ประมาท การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กล่าวคือ เป็นการวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตที่จะทำให้ชีวิตไม่ลำบาก บริหารรู้จักเก็บ รู้จักออมไว้เพื่อใช้ในยามฉุกเฉินหรือในยามที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งเป็นการสร้างเกราะให้กับตนเอง (สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2541 : ออนไลน์)

การใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นับเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่ทำให้ทุกคนใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท โดยให้เดินบนทางสายกลาง เป็นการให้รู้จักกินรู้จักใช้จ่าย โดยคำนึงถึงรายได้ของตนเอง รู้จักประหยัด ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่หลงมัวเมาไปกับค่านิยมสมัยใหม่ มีการเก็บออมและสร้างระเบียบวินัยทางการเงินเพื่อความมั่นคงในชีวิต ในงานวิจัยนี้จึงนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการศึกษาการใช้จ่ายของอาจารย์ให้อาจารย์ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ซึ่งหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ คือ ความพอดี กล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นการยืนได้โดยลำแข้งของตนเอง โดยมีการกระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุลของการใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

และความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอประมาณในมิติต่าง ๆ จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล ต้องเป็นการมองระยะยาว คำนึงถึงความเสี่ยง มีการพิจารณาจากปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิด ตลอดจนการมีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร พลวัตในมิติต่าง ๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสถานะต่าง ๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : ออนไลน์)

โครงการสถานศึกษาพอเพียง ซึ่งอยู่ภายใต้นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในวิถีประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2550 - 2554) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยในระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้สถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง ซึ่งในปี 2550 มีสถานศึกษาเข้ารับการประเมินเพื่อเป็นสถานศึกษาแบบอย่าง จำนวน 135 แห่ง

กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในภารกิจที่สำคัญ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดนโยบายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกร่วมอยู่กับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน นำวิถีชีวิตของประชาชน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนวพระราชดำริสและนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศไทยโดยรวมพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษานบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550)

อาจารย์เป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา โดยอาจารย์ต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียง / ไม่พอเพียงของ

ตนเองและครอบครัวได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงแก่นักศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2550) ตลอดจนสามารถถ่ายทอดและปลูกฝังเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยจำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์ทำงาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลจากการศึกษาเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ในการรู้เท่าทันพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายให้เป็นไปตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการส่งเสริมอาจารย์ในการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในพฤติกรรมการใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใน 3 ด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 92 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 92 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล จำแนกดังนี้

เพศ

1. ชาย

2. หญิง

รายได้ : เดือน .....บาท

สภาพการมีหนี้สิน

1. ไม่มีหนี้สิน

2. มีหนี้สินพอใช้คืนได้

3. มีหนี้สิน มีปัญหาในการใช้คืน

ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นิยามปฏิบัติการ

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกในการจับจ่ายใช้สอยสินค้าหรือของใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ดังนี้

♦ ความพอประมาณ หมายถึง การใช้จ่ายที่อยู่บนความพอเหมาะพอดี ไม่สุรุ่ยสุร่ายจนเกินไป โดยเฉพาะในการอุปโภค บริโภค บนความเรียบง่ายตามฐานะของตนเอง มีการวางแผนในการใช้จ่าย การเลือกกิน เลือกใช้สินค้าต้องคำนึงถึงประโยชน์ ปริมาณให้มีความพอดีกับความต้องการ มีการกำกับควบคุมการใช้จ่ายเรื่องส่วนตัว มีการปลูกผักไว้กินเอง และหารายได้เสริมเพื่อเพิ่มรายได้ อีกทั้งรู้จักประมาณตนโดยไม่หลงไปกับการโฆษณาสินค้าช่วยต่าง ๆ

♦ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจในการใช้จ่ายให้อยู่ระดับของความพอเพียง เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนความไม่ประมาท มีความรอบคอบ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล เป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ไม่ให้ทำอะไรตามความอยากหรือความต้องการจนเกินไป รู้ว่าอะไรควรซื้ออะไรไม่ควรซื้อ และจะต้องอยู่ภายในกรอบของรายได้ ในการตัดสินใจได้มีการคิดไตร่ตรอง โดยคำนึงถึงความประหยัด ความจำเป็น ความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด ไม่หลงไปกับคำนิยามที่ฟุ้งเฟ้อตามกระแสการบริโภคนิยมและมีการประกอบอาชีพโดยสุจริต

♦ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวเพื่อพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งในระยะใกล้และระยะไกล เป็นการควบคุมและป้องกันพฤติกรรมของตนเองในการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท โดยคำนึงถึงหลักการออมเพื่อไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือยามฉุกเฉิน มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อไว้ตรวจสอบพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของตนเอง มีการหลีกเลี่ยงในสิ่งเสพติดและอบายมุข มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของตนเองเป็นประจำ รู้จักวางแผนการเงิน การออมเงิน อันนำไปสู่การมีวินัยทางการเงิน รู้จักใช้ รู้จักเก็บ รู้จักออม มีการยึดมั่นและซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต

สภาพการมีหนี้สิน หมายถึง สภาพการเป็นหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ทั้งในระบบและนอกระบบ แบ่งสภาพการมีหนี้สินออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ♦ ไม่มีหนี้สิน หมายถึง ไม่มีการกู้ยืมเงิน
- ♦ มีหนี้สินพอใช้คืนได้ หมายถึง มีการกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบ สามารถผ่อนคืนได้ตามกำหนด
- ♦ มีหนี้สิน มีปัญหาในการใช้คืน หมายถึง การกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบ มีปัญหาในการชำระคืนตามกำหนด ทำให้หนี้สินพอกพูน เดือดร้อน มีปัญหาในครอบครัว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. อาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
2. อาจารย์ที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
3. อาจารย์ที่มีสภาพการมีหนี้สินต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
4. อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งในการนำเสนอการ ประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้จ่าย
2. แนวเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพศกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
4. รายได้กับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
5. สภาพการมีหนี้สินกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
6. ประสบการณ์ทำงานกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

พฤติกรรมการใช้จ่าย

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด ความรู้สึกเพื่อ ตอบสนองต่อสิ่งเร้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน) ส่วนพจนานุกรม Longman (Longman, 1984 : 90) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือการ ตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองต่อสิ่ง กระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย สังเกตเห็นได้ หรือเป็นกิจกรรม หรือการกระทำที่ได้ผ่านการใคร่ครวญแล้ว หรืออาจเป็นกิจกรรม หรือการกระทำที่เป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้สีกี่ได้ (มัญญู ภูขลิบเงิน : 2547) นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ ความหมายของพฤติกรรมไว้หลายความหมาย เช่น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2550 : 2) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งใน สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตได้ วัดได้ตรงกัน ด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ ว่าการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือเกิดขึ้นภายนอกร่างกาย เช่น การวิ่ง การอ่านหนังสือ การเต้นของหัวใจ การกระตุกของกล้ามเนื้อ เป็นต้น กันยา สุวรรณแสง (2544 : 92) ได้กล่าวว่า พฤติกรรม คือ กิริยาอาการ บทบาท ลีลา ท่าทาง การประพฤติปฏิบัติ การกระทำ ที่แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งใน 5 ทวาร คือ โสตสัมผัส จักขุสัมผัส ชิวหาสัมผัส ฉานสัมผัส และทางผิวหนัง หรือมิฉะนั้นก็สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือ

เช่นเดียวกันกับระพินทร์ ฉายวิมล (ม.ป.ป. : 26-27) ได้กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ทุกอย่าง ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม เช่น การพูด การเดิน การกระพริบตา การได้ยิน การเข้าใจ การคิด เป็นต้น ต่างก็เป็นพฤติกรรมทั้งนั้น โดยที่พฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) มีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้ วัตถุประสงค์ แฝงได้ ซึ่งแยกออกได้เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย (Morel Behavior) เพียงแต่ใช้การสังเกต เช่น การเดิน การร้องไห้ หน้าแดง เป็นต้น และพฤติกรรมที่ต้องใช้เครื่องมือหรือการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น การทำงานของคลื่นสมองขณะใช้ความคิด การเปลี่ยนแปลงของสารเคมี เช่น ปริมาณน้ำตาลในกระแสเลือด เป็นต้น 2) พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) คือ พฤติกรรมความคิดของบุคคลแต่ละบุคคล ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถสังเกตได้ เช่น ความรู้สึก ความรัก ความจำ การตัดสินใจ เจตคติ เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลที่เกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า และสามารถสังเกตได้ วัตถุประสงค์

พฤติกรรมมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ (สุชาติ มะโนทัย, 2539 อ้างอิงจาก Grombach, 1972) คือ 1) ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดกิจกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการที่เกิดขึ้น ความต้องการบางอย่างสามารถตอบสนองได้ทันที แต่บางอย่างต้องใช้เวลาอันจึงบรรลุความต้องการได้ 2) ความพร้อม (Readiness) คือ ภาวะวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ 3) สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ 4) การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่จะทำกิจกรรมหนึ่งลงไป มนุษย์จะพิจารณาสถานการณ์ก่อนแล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีการที่เกิดความพึงพอใจมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการ 5) การตอบสนอง (Response) เป็นการกระทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ โดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นแปลความหมาย 6) ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลการกระทำนั้น ผลที่ได้รับอาจเป็นไปตามที่คาดคิดหรืออาจตรงข้ามก็ได้ 7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thwarting) ในกรณีที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ มนุษย์ก็อาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์และเลือกวิธีการใหม่

พฤติกรรมการใช้จ่ายเป็นการกระทำทางสังคมขึ้นอยู่กับมูลเหตุปัจจัยหลาย ๆ ประการประกอบกัน ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจและเหตุผลนั้น ๆ อาจแปรเปลี่ยนไปได้ตามแต่ละบุคคล

ในแต่ละสถานการณ์ ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจและเหตุผลนั้น ๆ อาจแปรเปลี่ยนไปได้ตามแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ (Reeder, 1971 : 4-5) ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ และเงื่อนไขทางจิตวิทยาสังคม (Poveis, 1988 : 28) การใช้จ่ายเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากสิ่งเร้าที่รวมอยู่ในปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ถ้าหากสิ่งเร้าใดในปัจจุบันมีแรงหรืออำนาจเหนือกว่าย้อมนำไปสู่การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของอาจารย์ได้ หรือปัจจัยทั้งหมดทุกปัจจัยมีแรงหรืออำนาจรวมกันจนทำให้บุคคลตัดสินใจใช้จ่ายเงิน โดยที่การใช้จ่ายเงินของอาจารย์เป็นพฤติกรรมที่แต่ละบุคคลจะปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขทางความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย สังคม ชีวภาพและจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม บางคนอาจมีปัจจัยบางอย่างหรือทั้งหมดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการใช้จ่ายภายใต้การรับรู้หรือการประเมินผลได้ผลเสียที่จะตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของตนเอง

การใช้จ่ายใช้สอยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะคนเราต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ในการอุปโภคบริโภคเพื่อยังชีวิตให้เป็นไปหรือดำรงอยู่ได้ และปัจจัยเหล่านั้นส่วนใหญ่ได้มาจากการซื้อหาเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยหรือตอบสนองความต้องการของเราเอง เพราะเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ได้ เนื่องจากสินค้าหรือสิ่งของบางสิ่งบางอย่างเราไม่สามารถผลิตได้เอง เราจึงจำเป็นต้องซื้อหาเพื่อการบริโภค การใช้จ่ายจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และการตระหนักเห็นคุณค่าที่จะได้รับจากการใช้จ่ายก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน เพราะถ้าเราใช้จ่ายในสิ่งที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นจริง ๆ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมในการบริโภค แต่ถ้าเป็นการใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนเกิน คือความต้องการที่นอกเหนือจากความจำเป็นในการดำเนินชีวิต ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจึงควรคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและความต้องการที่แท้จริงเป็นประเด็นสำคัญอันดับต้น ๆ (มณูญ ภูขลิบเงิน : 2547)

จากการประมวลเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้จ่าย หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกในการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการอุปโภคบริโภคสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน

แนวเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้

อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 3)

ในช่วงที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจครั้งล่าสุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยและทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขบทความเรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานไว้ในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2542 โดยมีใจความว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม และสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547 : 4)

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2550 : 146-147) ได้ให้คำจำกัดความ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำรัสและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิด และนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำออกเผยแพร่มิไยความว่า ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าว

หันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร อดทน อดทน และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549 : 8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสถานะแวดล้อม ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

สมพร เทพสิทธา (2549) ได้อธิบายคำว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวถึง ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ส่วนประเวศ วะสี (2542) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายถึงความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ 1) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน 2) จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาล้างแฉะน้ำ ฯลฯ 5) ปัญหาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน ทำทันการเปลี่ยนแปลงของโลก 6) ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียงเพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์และเจริญเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มชนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อม จึงจะเป็นเศรษฐกิจที่มั่นคง 7) มีความมั่นคงพอเพียงไม่ผันผวนอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้ สุขเมธ ตันติเวชกุล (2542 : 53) เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้ โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัธยาศัย และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด วิทยา อธิปอนันต์ (2542) ได้สรุปความหมายไว้ว่า ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป้าหมายหรือปรัชญาการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณ ทางสายกลาง มีความพอเพียงและพอดีโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สิ่งสำคัญต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ก่อนจะไปพึ่งพาคือคนอื่นหรือปัจจัยภายนอก หรือหมายถึง การที่อุ้มชูตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน กรมวิชาการ (2542) สรุปว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “ทฤษฎีใหม่” ตามแนว

พระราชดำริเป็นหลักการและแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งแนวทางการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเน้นการช่วยเหลือและพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเอง อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์พระประมุขของไทย ได้พระราชทานหลักการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยทุกระดับทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนถึงแนวทางการพัฒนาและบริหารประเทศให้เป็นที่ไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รู้จักพึ่งตนเอง และทรัพยากรที่เรามีอยู่ นำมาใช้ประโยชน์ด้วยความรอบรู้ รอบคอบ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งหลักการนี้มีความสำคัญในการนำไปบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างความมั่นคงด้านการดำรงชีวิตให้แก่เกษตรกรและสังคมโดยรวมของไทย กรมส่งเสริมการเกษตร (2543) ได้ขยายความเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเป็นการดำรงชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียงกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญต้องรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรู้จักการนำทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขความสบาย และพอเพียงกับตนเอง กรมศาสนา (2549) ได้ให้นิยามของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ยึดถือทางสายกลาง รู้จักพอดี พอประมาณ และพอใจ มีความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เดือดร้อน ไม่ตกเป็นทาสอบายมุข วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ดำเนินชีวิตในความพอดี มีชีวิตใหม่ คือ หวนกลับมาใช้วิถีชีวิตไทยในการสร้างรากฐานหรือพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตนเอง อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้ และสุนทร กุลวัฒนารพงศ์ (2544) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น อาจมองได้ใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้า และ

บริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

2) เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ ที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด เช่นเดียวกับนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2544) ได้ให้ความหมาย เศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วัฒนธรรมหรือระบบความสัมพันธ์ของสังคม โดยมีเป้าหมาย คือ ความมั่นคงในปัจจัย 4 และความยั่งยืนของระบบนิเวศและวิถีชีวิต ประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ 1) อุดมการณ์ คือ การสร้างความตระหนักในคุณค่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติ ด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เน้นความเสมอภาค และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม 2) โลกทัศน์ คือ การมองโลกในลักษณะที่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและสามารถพึ่งพาตนเองได้ 3) ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ของชุมชนแบบดั้งเดิม ในลักษณะของระบบเครือญาติและระบบอุปถัมภ์ โดยสมาชิกสามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้โดยตรง 4) ค่านิยม คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความไว้วางใจกัน การให้ความเคารพต่อส่วนรวม

นอกจากนี้ อภิชาติ พันธเสน ได้สังเคราะห์ความคิดเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงบริบททางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ณ ช่วงเวลาต่าง ๆ โดยอธิบายว่า นักเศรษฐศาสตร์ให้ความหมายแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันออกเป็น 4 ความหมาย ประกอบด้วย

กลุ่มที่หนึ่ง อธิบายว่า ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่อยู่เหนือแนวคิดเศรษฐศาสตร์ เป็นภูมิปัญญาไทย เป็นทุนทางสังคมของประเทศ เนื่องจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมชุมชน และเป็นพื้นฐานระบบเศรษฐกิจของสังคมไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นปรัชญาแนวคิดที่ประยุกต์นำศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะลด “ความอยาก” ลงมาสู่ระดับที่สามารถพึ่งตนเองได้

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีความเห็นตรงกันว่า ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ที่เกี่ยวข้องกันและจะขาดซึ่งส่วนใดส่วนหนึ่งมิได้ คือ ความพอดี ความเสี่ยง และการพึ่งตนเองได้ โดยความพอดีจะมีลักษณะใกล้เคียงกับดุลยภาพในวิชาเศรษฐศาสตร์ แต่จะเป็นดุลยภาพที่เป็นพลวัต ปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานะและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ส่วนเรื่องความเสี่ยงนั้น เกี่ยวข้องกับความพยายามในการลด / กระจายความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความพอดีอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองให้

ได้มากที่สุด คือ ความพยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอน และลดต้นทุนในการแลกเปลี่ยน (Transaction Cost) ไม่ให้สูงเกินไป

กลุ่มที่สาม มีความเห็นว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เพราะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ข้อจำกัดของรายได้ (Budget Constraints) ภายใต้การบริหาร การกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุลและมีการแลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มที่ให้ความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความเป็นอยู่อันควร ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ ตามศักยภาพของประเทศ

ในทัศนะของ ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธเศรษฐศาสตร์ ซึ่งไม่แตกต่างจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ แต่รากฐานวิถีคิดระหว่างพุทธเศรษฐศาสตร์แตกต่างจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอื่น ๆ ซึ่งมีพื้นฐานวิถีคิดที่มาจากความเชื่อว่ามีมนุษย์มีเหตุผลและพยายามแสวงหาความพึงพอใจสูงสุด แต่พุทธเศรษฐศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับอวิชชาหรือความไม่รู้ อันเป็นต้นเหตุของความไร้เหตุผล “ปัญญา” ที่เกิดจากการรักษาศีลและมีสมาธิจะทำให้ความรู้เหตุผลของมนุษย์ลดลง และอธิบายว่า การที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นย้ำถึงความพอประมาณและมีเหตุผลหรือการทำให้ดีที่สุด โดยมีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม (optimization through proper risk management) ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับภาคเศรษฐกิจทุกสาขาของประเทศ

เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการวางรากฐานอันมั่นคง ยั่งยืนของบุคคลและสังคมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระกรุณาธิคุณพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งหลายโดยไม่จำกัดเฉพาะเกษตรกรเท่านั้น หากแต่ผู้ประกอบสัมมาชีพอื่น ๆ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืนให้แก่รากฐานของตนเองได้ และยังคงกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะระบบเศรษฐกิจที่สามารถอุ่มชูตนเอง (relative self-sufficiency) อยู่ได้ระดับพื้นฐานโดยไม่เดือดร้อน จึงจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไปได้ โดยอธิบายว่าความสามารถในการอยู่ได้ในระดับพื้นฐานต้องยึดแนวทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) เป็นหลักในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 1) พึ่งตนเองทางจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็งไม่ท้อแท้จะประสบความล้มเหลว หรือความยากลำบาก 2) พึ่งตนเองทางสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในสังคม 3) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ 4)

พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับภูมิประเทศและสังคมไทย 5) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาประเทศในระดับมหัพภาคต่อไปได้ด้วย ในการที่จะทำได้ผลดังกล่าวบุคคลต้องลด อด ความฟุ่มเฟือย ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต การแสวงหาผลประโยชน์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ จริยธรรม ปฏิบัติตนในทางดีและไม่หยุดนิ่งที่จะใฝ่หาความรู้เพื่อหาหนทางให้ตนเองหลุดพ้นจาก ความทุกข์ยากที่เป็นอยู่ได้

เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะ ศ.เสน่ห์ จามริก เป็นระเบียบวาระแห่งโลกที่จะเป็นกำแพง ด้าน “วัฒนธรรมล่าเหยื่อ” ของพลังทุนนิยม และเทคโนโลยีภายใต้ “ระเบียบโลกใหม่” (New World Order) เศรษฐกิจพอเพียง คือ “การกลับฟื้นจิตวิญญาณของมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง อันประกอบด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแก่นสาร” เศรษฐกิจพอเพียง ในความหมาย กระบวนการพัฒนาของ ศ.เสน่ห์ จามริก มีฐานอยู่ที่เกษตรกรรมพออยู่พอกิน พร้อมด้วย กระบวนการเรียนรู้ระดับสู่เกษตรยั่งยืน โดยมีไร่ในระดับครัวเรือน เป็นหน่วยพื้นฐานที่กระจาย ออกไปเป็นเครือข่ายกว้างขวางยิ่งขึ้นตามลำดับ และพัฒนาให้มีบทบาทรอบด้านมากขึ้น เป็น ช่องทางส่งเสริมให้พัฒนาตนเองเป็นอิสระจากกลไกตลาดภายใต้อำนาจกำกับและควบคุมจาก ภายนอก

หลักเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงต่อกระแสความรู้ลึกลับของสังคม

ในปัจจุบัน มนุษย์มีความคิดโลภจัด ต้องการทรัพย์สินความมั่นคงอย่างหิวกระหายไม่รู้จัก พอ เห็นแก่ได้เพียงระยะสั้น ไม่นึกถึงอนาคตอันยาวนานของตนเองและผู้อื่น จึงแข่งกันทำมาหา กิน ทั้งสุจริตและทุจริต ขอเพียงให้ได้เงินก็พอ ได้เงินมามากมายก็ไม่มีใครรู้จักพอสักคน เมื่อไม่ รู้จักพอก็ก่อให้เกิดความวิปริตทางธรรมชาติ และวิปริตทางความคิด ที่วิปริตทางธรรมชาติเพราะ ทรัพยากรของโลกมีจำกัด และวัตถุดิบที่ใช้ก็มาจากดินทั้งนั้น ถ้าคนหนึ่งครอบครองหรือบริโภคน ามากเกินไป คนอื่นก็ต้องขาดแคลนเพราะของในดินมีจำกัดเพิ่มไม่ได้ อีกด้านหนึ่งเมื่อผลิตมาก ธรรมชาติก็ถูกรบกวนมากเกินไป จึงเสียความสมดุล ดิน ฟ้า อากาศ จึงวิปริตเดือดร้อนแก่มนุษย์ และสัตว์ การไม่รู้จักพอของมนุษย์ ได้สร้างค่านิยมแบบทาสขึ้นมาครอบงำความคิดของคนไทย จนเกิดความคิดวิปลาตกระจายไปทั่ว (บุญเสริม บุญเจริญผล. 2541 : 32) ตัวอย่างเช่น

การเป็นหนี้ไม่ใช่เรื่องอัปอาย

การซื้อของเงินเชื่อไม่ใช่เรื่องอัปอาย

การกินอยู่หรูหรา เป็นเรื่องถูกต้อง

การถือโง่งเป็นเรื่องควรทำได้ ถ้าไม่มีใครทราบ

กิจการหรือธุรกิจใหญ่ ย่อมน่านิยมกว่ากิจการขนาดเล็ก

การเล่นการพนันซื้อขายหุ้นเก็งกำไร เป็นการลงทุนทำให้เศรษฐกิจเจริญ

การผลิตสินค้าอย่างเดียวกันที่ตนถนัด ไม่ต้องผลิตสินค้าอื่นเลย แล้วนำไปขาย ได้เงินมาซื้อ
สินค้าอื่น ทำให้มีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่าทำเองทุกอย่าง

การผลิตสินค้าใช้เอง เสียเวลา ไม่คุ้มค่า ซื้อเขาดีกว่า

การประหยัดทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ

รัฐมนตรีที่กู้เงินต่างประเทศมาก เป็นรัฐมนตรีที่มีความสามารถสูง

การชักชวนให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนเป็นความจำเป็นที่ขาดไม่ได้ในระบบเศรษฐกิจไทย
การขายทรัพย์สินให้ต่างชาติกลายเป็นนโยบายที่ชาญฉลาด

การขาดดุลการค้าและบริการกับต่างประเทศ เป็นเรื่องจำเป็นและไม่เสียหาย

คนบางคนเป็นหนี้ ต้องให้คนทั้งชาติชำระหนี้

การออม และการเตรียมการเพื่อรับเหตุฉุกเฉินเดือดร้อนในอนาคต เป็นเรื่องเสียโอกาสใน
การหาเงิน

เหล่านี้คือ ค่านิยมของคนจำนวนมากในยุคปัจจุบันที่ก่อความเดือดร้อน ที่ตรงข้ามและเข้า
กันไม่ได้กับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพราะว่า เศรษฐกิจพอเพียงใช้วิธีการพึ่งตนเองไม่ยอมเป็นหนี้
และเตรียมการรับมือกับความเดือดร้อนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยไม่ประมาท

การปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” นั้น วารสารมูลนิธิรัชช
พัฒนาได้ประมวลไว้ 5 ประการ (วันจันทร์ บวรพานิช. 2547 : 4) คือ

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพ
อย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า

“...ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนใน
การดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า

“...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพ
ของตนเป็นหลักสำคัญ...”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต พระราชดำรัสในเรื่องนี้ว่า

“...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้น โดยมีความพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ชัดเจนในเรื่องนี้ว่า

“...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีมีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไปก็คือ ให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง...”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า

“...พยายามไม่ก่อให้เกิดความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้่องงามสมบูรณ์ขึ้น...”

แนวปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากหนังสือ “คู่มือชีวิตพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ” ที่จัดทำและแจกจ่ายแก่ประชาชน โดยทางกรุงเทพมหานคร (อุดมพร อมรธรรม. 2549 : 63-69) ดังต่อไปนี้

1. เจ็ดวิธีมีเงินเก็บออม

1. กำหนดเป้าหมายการเก็บออม (แต่ละเดือน แต่ละปี จะมีเงินออมเท่าไร)
2. กำหนดเป้าหมายการใช้จ่าย (แต่ละวัน แต่ละเดือน จะมีเงินเท่าไร เมื่อไรต้องใช้เงินก้อนใหญ่)
3. ประหยัดรายจ่าย (จ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับเป้าหมายการใช้จ่าย เพื่อให้มีเงินเหลือมากขึ้น)
4. จ่ายค้ำค่า (จ่ายเท่าเดิม แต่ได้ประโยชน์มากขึ้น)
5. ใช้เท่าที่จำเป็น (น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ)
6. พึ่งระวังค่าใช้จ่ายที่มักจะไม่ถึง (ค่าธรรมเนียมรายเดือน รายปี ค่าภาษี ค่าดอกเบี้ยบัตรเครดิต ค่าปรับจ่ายหนี้ช้า)

7. ไม่ก่อกวนโดยไม่จำเป็นและเกินกำลัง (หนี้มีได้แต่ต้องไม่เกินกำลังและต้องชำระคืนให้หมดโดยเร็ว)

2. **เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย** หลักง่าย ๆ ในการออม ฉลาดซื้อ ฉลาดใช้ ช่วยลดรายจ่ายสบายกระเป๋า ต้องลงทุนลงแรงทั้งนั้น เช่น การลงทุนทำมาค้าขาย, หาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยอาจต้องลงทุนลงแรง ศึกษาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเป้าหมายในการเพิ่มเงินเดือน หรือหาโอกาสก้าวหน้าขึ้นในอนาคต

รายจ่ายแต่ละอย่างมีระดับความสำคัญไม่เท่ากัน เราควรใช้จ่ายกับสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตก่อน เช่น ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัย และพยายามลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

รายได้ในแต่ละเดือนของครอบครัว จำนวน 100% จัดสรรใช้จ่ายไปกับสิ่งต่อไปนี้

- ◆ ที่อยู่อาศัย ค่าเช่า หรือค่าผ่อนชำระเงินกู้บ้าน 25-30% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

- ◆ ค่าอาหาร 25% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

- ◆ ค่าเสื้อผ้า 10% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

- ◆ ค่าเดินทาง (ค่ารถ ค่าน้ำมัน หรือค่าผ่อนชำระเงินกู้รถ) 10-15%

- ◆ ค่าสาธารณูปโภค (ค่าน้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์) 5% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

- ◆ ค่ารักษาพยาบาล 5% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

- ◆ ค่าใช้จ่ายส่วนตัวและสันทนาการ (ท่องเที่ยว บันทึกลง) 5-10% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

- ◆ เงินเก็บออมหรือเงินลงทุน 5-10% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

- ◆ ถ้าคิดจะก่อหนี้เงินกู้เพื่อซื้อรถยนต์ ไม่ควรให้มีภาระการผ่อนชำระเกิน 15% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

เงินทองไม่ได้ตกจากฟ้า ได้มาเพราะเราหา หมดไปเพราะเราใช้ เหลืออยู่ได้เพราะเราแบ่งเก็บ เมื่อยามเราป่วยเจ็บจะได้ใช้เยียวยา

การลดรายจ่าย คือ การฉลาดใช้สิ่งของต่าง ๆ รอบตัวให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมไปถึงการฉลาดซื้อใช้ด้วย

ฉลาดซื้อ คือ การเลือกซื้อแต่สินค้าที่คุ้มค่าคุ้มประโยชน์

ฉลาดใช้ คือ การรักษาสິงของต่าง ๆ ให้คงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้งานให้นาน ๆ รวมถึงการประหยัดค่าใช้จ่ายจำพวก ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์อีกด้วย ที่สำคัญคือการฉลาดใช้ชีวิต เพราะชีวิตของเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินทองหรือสิ่งของนอกกายแต่เพียงอย่างเดียว

เท่านั้น แต่ยังอยู่ที่การใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม สุขกาย สุขใจ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยหรือมีความทุกข์จนนำไปสู่ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

เพิ่มรายได้ = ฉลาดหา

ลงทุนค้าขาย = แรงงาน + แรงเงิน

ลงทุนทางการศึกษา = แรงงาน + แรงเงิน

ลดรายจ่าย = ฉลาดซื้อ + ฉลาดใช้

ฉลาดซื้อ = ซื้อตามความจำเป็น ซื้อของต้นทุนต่อหน่วยต่ำ

ฉลาดใช้ = รักษาข้าวของเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพดี ประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ฉลาดใช้ชีวิต = มีความสุขอย่างพอเพียง

3. การออมด้วยสมการง่าย ๆ และเลข 10

เงินออม = รายได้ - รายจ่าย

สมการง่าย ๆ แต่ทำไม่ได้สักที อาจเป็นเพราะเรามีค่าใช้จ่ายอยู่ตลอด พอมีเงินเหลือ ก็อดใจไม่ได้ที่จะใช้ไปกับการกิน การซื้อของจนหมด

อาจช่วยด้วย...กลยุทธ์การออมแบบลบ 10 และบวก 10

1. ใช้สมการ รายได้ - เงินออม = รายจ่าย หมายถึง เมื่อได้รายรับมาแล้วให้เก็บเงินส่วนหนึ่งเป็นเงินออมก่อน ส่วนที่เหลือจึงจะเป็นเงินค่าใช้จ่าย

2. การออมเงินแบบลบ 10 หมายถึง เมื่อเราหาเงินมาได้เท่าไรให้หักไว้เป็นเงินออมก่อนที่จะเอาไปใช้จ่ายทันที 10% ของเงินที่หามาได้ เช่น หากเรามีเงินเดือน 8,000 บาท ก็หักไว้เป็นเงินออมก่อนเลย 800 บาท การออมเงินลักษณะนี้เหมาะกับคนที่มีความวินัยทางการเงินค่อนข้างดี

3. การออมเงินแบบบวก 10 หมายถึง ถ้าเราใช้เงินไปเท่าไร ต้องเก็บเงินเพิ่มให้ได้ 10% ของเงินที่ใช้ไป เช่น ซื้อของไป 2,000 บาท ก็ต้องออมเงินเพิ่ม 200 บาทไปพร้อม ๆ กัน วิธีนี้เหมาะกับคนที่ไม่มีนิสัยชอบจับจ่ายใช้สอยเพราะช่วยเตือนความจำให้เราเก็บเงินทุกครั้งที่ใช้จ่าย

ข้อสำคัญในการออมเงิน ก็คือ จะต้องลงมือเก็บออมโดยไม่มีเงื่อนไข ห้ามผัดวันประกันพรุ่ง และจะต้องวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ โดยการจดบันทึกลงบัญชีรับ-จ่าย เพื่อตรวจสอบการใช้จ่าย วิธีนี้จะช่วยให้รู้ว่าเราหมดเงินไปกับรายจ่ายประเภทไหนบ้าง และจะเลือกตัดทอนรายจ่ายส่วนใดออกได้บ้าง

4. จดทุกครั้งที่จ่าย หลักง่าย ๆ ในการบริหารเงิน

“เมื่อจด...เมื่อจำ...ไม่มีจน” คือ การเฝ้าติดตามรายจ่ายพร้อมทั้งบริหารการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับชีวิตจริง

เคยคิดบ้างไหมว่า ทำไมเราจึงชักหน้าไม่ถึงหลัง ก็เพราะเราไม่ได้จดจำว่าเราชัก
ค่าใช้จ่ายอะไรออกจากกระเป๋าไปบ้าง ขาดการวางแผนการใช้จ่ายที่ถูกต้องจนทำให้อดสงสัยไม่ได้
ว่า ทำไมหนอ? มีเงินเท่าไรก็ไม่เคยพอใช้สักที

สาเหตุสำคัญของปัญหาเหล่านี้คือ การที่เราขาดความยับยั้งชั่งใจจะจ่ายโดยไม่จดจำ
กว่าจะรู้ตัวอีกทีก็ไม่มีจะจ่าย (อีกแล้ว)

เคล็ดลับง่าย ๆ ก็คือ เราต้องจดทุกอย่าง ทุกครั้ง ทุกบาท ทุกสตางค์ที่จ่ายออกไปใน
ทุก ๆ วัน หมั่นสร้างหลักฐานเตือนตัวเองให้เห็นว่าในแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่จำเป็น
และไม่จำเป็น อะไรบ้างที่เราพอจะตัดทิ้งได้ในเดือนต่อไป

คราวนี้ล่ะ เราก็จะรู้ได้เองจากบัญชีง่าย ๆ ที่เราทำขึ้นเองว่า “เงินหายไปไหน” พอรู้
เส้นทางการจากไปของเงินแล้ว เราก็จะได้จัดการปิดเส้นทางนั้นซะ แล้วตั้งหน้าตั้งตาเก็บเงิน ไม่
ปล่อยให้มันไปเที่ยวไหนได้อีกแล้ว

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง
และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว
ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการ
กระทำ (สุภลักษณ์ เรือนชมภู : 2551) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณา 5 ส่วน ดังนี้
(อ้างใน มะลิ สุขอม : 2551)

1. กรอบแนวคิด

1.1 เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน (Economic life guiding
principles) ในแนวทางที่ควรจะเป็น (i.e. secularized normative prescription) โดยมีพื้นฐานมา
จากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย (positive aspect) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา มุ่งเน้น
การรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ซึ่งชี้ให้เห็นถึง
แนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดขึ้นจริง (existence of empirical evidence)

1.2 เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
(timely / timeless) กล่าวคือ ได้มีพระราชดำรัสมาตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ในปี 2540 และ
สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อก้าวพ้นจากวิกฤติและพัฒนาในสถานการณ์ที่มีการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน

1.3 เป็นปรัชญามองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต (dynamic) กล่าวคือ มองว่าสถานการณ์ในโลกนั้นมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา (uncertainties) เนื่องจากความเชื่อมโยง (connectivity) ของปัจจัยต่าง ๆ ภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์

1.4 เป็นปรัชญาที่มุ่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤติในแต่ละช่วงเวลาเพื่อความมั่นคง (security) และความยั่งยืนของการพัฒนา (sustainability) ในมิติต่าง ๆ อาทิ มิติทางธรรมชาติ ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ

1.5 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น Paradigm Shift ลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนนโยบาย แนวทางและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รวมถึงการที่ชุมชนและประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีวัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม

2. คุณลักษณะ

2.1 แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น (normative prescription) โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย (positive aspect)

2.2 เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ (scalable) ทั้งระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐ

2.3 แนวทางสายกลาง (Middle Path) เป็นหัวใจสำคัญ (Keyword) ของปรัชญาที่นำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ไม่ใช่การปิดประเทศอย่างสิ้นเชิง แต่ไม่ใช่การเปิดเสรีอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการเตรียมความพร้อมของคนและสังคม ในการเข้าสู่กลไกตลาด ไม่ใช่การอยู่อย่างโดดเดี่ยว (Independence) หรือพึ่งพิงภายนอกหรือคนอื่นทั้งหมด (Dependence) แต่เน้นความคิดและการกระทำที่จะพึ่งตัวเองเป็นหลัก (self-reliance) ก่อนที่จะพึ่งคนอื่น และในทางสายกลาง หมายถึง วิธีการ (Means) หรือการกระทำที่พอประมาณ บนพื้นฐานของภูมิปัญญา และสร้างภูมิคุ้มกัน ซึ่งในที่สุดแล้วจะนำไปสู่การพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งที่เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤติ และทำให้สังคมประเทศชาติสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง (security) และยั่งยืน (sustainable) ภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

3. คำนียาม

ความพอเพียง (Sufficiency) จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หากกิจกรรมใด ๆ ที่ขาดคุณลักษณะใด

คุณลักษณะหนึ่งไปก็จะไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นความพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยคำนึงถึงความพอเพียงใน 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ (Moderation) ซึ่งหมายถึง ความพอดี (dynamic optimum) ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ เช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง

การกำหนดตัวชี้วัดของความพอประมาณ 2 ด้าน ดังนี้ (พงศ รัตนะ : 2551)

3.1.1 การใช้จ่าย หลักการปฏิบัติในการใช้จ่ายจะต้องวางแผนในการใช้จ่ายของตนเองเพื่อให้อยู่ในความพอประมาณ โดยไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยและใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายจนเกินไป ซึ่งหลักการใช้จ่ายสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการใช้จ่ายว่าต้องรู้จักการใช้จ่ายของตนเอง ใช้จ่ายอย่างพอประมาณ เท่าที่จำเป็นและปรับเปลี่ยนการบริโภคเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยลง ชีรพงศ์ สันติภาพ (2540) ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้จ่ายว่าพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมส่งผลให้ประชาชนมีอำนาจในการซื้อมากขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจับจ่าย ทำให้ประชาชนปรับเปลี่ยนการบริโภค มีการใช้จ่ายซื้อสินค้าที่ฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศจึงเป็นที่มาของค่าใช้จ่ายไม่พอกับรายได้ เพราะขาดความพอประมาณในตนเอง วิวรรณ เก่งถนอมศักดิ์ (2548) ได้กล่าวว่า การใช้จ่ายเป็นตัวส่งผลให้การกระจายรายได้ดีขึ้น จากการใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการกระจายรายได้ของครัวเรือน กรณีศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่า ประโยชน์จากรายจ่ายในทุกพื้นที่ ครัวเรือนมีส่วนการได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของรายได้

3.1.2 รายได้ หลักในการพิจารณารายได้ พงศ รัตนะ (2551) ได้สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ดังนี้ พระพิศาลธรรมพาทิ (2548) กล่าวว่า ครูจะต้องมีมุมมองในการขยันหารายได้ อันจะนำไปสู่รายได้เสริม นอกจากเงินเดือนอย่างเดียว และที่สำคัญจะต้องอุดหนุนจากออบายมุขให้ได้ ต้องหลีกเลี่ยงให้พ้นจากออบายมุข ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องและไม่ละอายในเรื่องทำกิน สายหยุด จำปาทอง (2548) กล่าวว่า ครูมีรายได้ทางเดียว ทำอย่างไรไม่ให้เกิดหนี้ จะต้องมีความวินัยในตนเอง ต้องไม่ใช้เงินเกินตัวในการบริโภค ให้อยู่ในพิกัดรายได้ ถ้าบังคับตัวเราได้นี้ก็จะไม่เกิด กมลสุดประเสริฐ (2548) กล่าวว่า ครูที่เป็นหนี้มาก ๆ จะทำให้ประสิทธิภาพการสอนลดลง เพราะเอาเวลาไปคิดเรื่องเงินทอง ไม่คิดเรื่องการพัฒนาเด็ก ๆ จริง ๆ แล้วรายได้จากเงินเดือนครูมีมากกว่าเงินเดือนชาวบ้าน ครูต้องคุมรายได้ และรู้จักเก็บ ทิศนา แคมมณี (2548) กล่าวว่า ครูมีรายได้จากเงินเดือนทางเดียว การเน้นการให้ความช่วยเหลือกลุ่มพ่อบ้านและกลุ่มแม่บ้านที่เป็นครู ควรช่วยเหลือให้มีการเพิ่มรายได้ โดยจัดกลุ่มผู้สนใจที่ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ควรให้ความรู้ในด้านการ

บริหารจัดการด้านการเงิน ให้กลุ่มที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จะต้องไปดูที่การลดรายจ่ายให้ต่ำลง วินิจ
ชวนใช้ (2548) กล่าวว่า ครูควรปลูกพืชผักสวนครัวกินเอง ที่เหลือก็เอาไปขายได้ เป็นรายได้อีก
ทางหนึ่ง ควรมีการส่งเสริมให้มีการสร้างรายได้เพิ่ม เนื่องจากสังคมยุคของครูไว้สูงแต่มีรายได้ไม่
สูง ไม่เหมาะสมกับภาษีสังคม

3.2 ความมีเหตุผล (Reasonableness) ซึ่งหมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของ
ความพอประมาณในมิติต่าง ๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยและ
ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น (expected results) อย่าง
รอบคอบ

การกำหนดตัวชี้วัดของความมีเหตุผล 2 ด้าน ดังนี้ (พงส์ รัตนะ : 2551)

3.2.1 การประหยัด หลักปฏิบัติในการประหยัดเพื่อไม่ให้เกิดหนี้ พงส์ รัตนะ
(2551) ได้สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักปฏิบัติในการประหยัดเพื่อไม่ให้เกิดหนี้ ดังนี้
พระพรหมมัจฉลาจารย์ (2548) กล่าวว่า ต้องมีการอบรมครู ประชุมครู มีการพูดจา ทำความ
เข้าใจให้ครูในเรื่องของหลักการประหยัด ต้องหลีกเลี่ยงอบายมุข ขอให้อยู่ในโลกของครู ทำตน
ให้เป็นตัวอย่างของชาวบ้าน ฝึกจิตสงบใจ ควบคุมตัวเขาให้ได้ ครูต้องอยู่อย่างประหยัด อยู่อย่าง
ง่าย ๆ อย่าใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ อย่าใช้เงินมากเกินไป จะทำให้เป็นหนี้มาก และต้องคบเพื่อน
หรือคบคนดี พระพิศาลธรรมพาทิ (2548) กล่าวว่า ในการประหยัด ครูต้องรู้จักคำว่า ทำกิน ต้อง
รู้ว่ากินคืออะไร ครูทุกวันนี้ไม่ค่อยกินอาหาร แต่กลับไปกินเหยื่อปนกับชาวบ้าน คือ หูกี่กิน
เสียงเพลง จมูกก็กินคนเสิร์ฟ และอีกมากมาย ประเภทกินเดิบมือเดิบ ที่แย่ที่สุด คือ ไปกู้หนี้เขามา
กินมาใช้ ซึ่งเป็นปัญหามาก สายหยุด จำปาทอง (2548) กล่าวว่า การฝึกให้คนประหยัดจะต้องมี
มาตรการ มีจิตสำนึก ที่สำคัญต้องมีความเชื่อเสียก่อน เชื่อว่าการประหยัดเป็นสิ่งที่ดีที่เหมาะสม
กล่าวคือ สร้างความเชื่อเสียก่อนและแสดงออกทางโดยการเปลี่ยน มีใหม่ เช่น การเลิกสูบบุหรี่
เลิกดื่มสุรา หรือการไปลงทุนในระบบผ่อนส่ง ตัวเราต้องพิจารณาว่าเรามีความสามารถในการผ่อน
ส่งอะไรหรือไม่อย่างไร กมล สูดประเสริฐ (2548) กล่าวว่า การฝึกคนให้ประหยัด ต้องฝึกนิสัย
หางานให้เด็ก ๆ ทำระหว่างเรียน โรงเรียนควรเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติจริง ๆ ในต่างประเทศนักเรียน
จะต้องฝึกทำอาหารเอง โรงเรียนเป็นองค์กรการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็น Knowledge Manager
ทัศนาศา งามมณี (2548) กล่าวถึงแนวความคิดการฝึกคนให้ประหยัด ต้องฝึกให้ประหยัดตั้งแต่เด็ก โดย
มีตัวอย่าง (role mode) ที่ดี ฝึกฝนให้ทำงาน ให้รู้จักคุณค่าของเงิน รู้จักความยากลำบาก ไม่
สนับสนุนความหรูหรา ฟุ้งเฟ้อ ไม่เป็นวัตถุนิยม ฝึกหัดให้ทำอะไรใช้เองบ้าง ไม่เอาเน้นแต่ความ
สวยงาม ความสะดวกสบายเท่านั้น ให้ปลูกฝังการพึ่งตนเอง ส่งเสริมการทำหรือประดิษฐ์ของใช้
ด้วยตนเอง และการหารายได้เสริม ประยงค์ รณรงค์ (2548) กล่าวว่า การประหยัดของครูต้องทำ

ให้ครุรู้จักตนเองให้ได้ ทุกวันนี้ความต้องการของคนหรือความสุขแท้ที่หาความสุขไม่ได้ เพราะมีความอยากมากเกินไป การเป็นหนี้ของคนจนกับการเป็นหนี้ของคนรวยมีแนวคิดในการเป็นหนี้ที่แตกต่างกัน คนจนปกปิดการเป็นหนี้ของตนเอง เช่น เป็นหนี้ 5,000 บาท แต่บอกว่าเป็นหนี้ 2,000 บาท ส่วนคนรวยเป็นหนี้ 10,000 บาท แต่กลับบอกว่าเป็นหนี้ 50,000 บาท นี่คือปัญหาที่ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ให้หมดสิ้นได้ วินิจ ชวนใช้ (2548) กล่าวว่า การประหยัดจะต้องฝึกตั้งแต่เล็ก ครุเป็นแบบและพัฒนาโดยให้ครุเป็นผู้ปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกในการประหยัดจนเป็นนิสัย โดยการสร้างแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับกันของสังคม เนื่องจากกระแสบริโภครุนแรง ดังนั้นผู้นำหรือบุคคลที่สังคมให้การยอมรับนับถือหรือยกย่องควรเป็นแบบอย่างที่ดี

3.2.2 ค่านิยม ในการปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตเพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง จะทำอะไรจะอยู่ในความไม่ประมาท มีสติ มีเหตุ มีผลในการครองตน ดังนั้นค่านิยมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้ชีวิตดำเนินไปในลักษณะใด ซึ่ง พงศ์ รัตนะ ได้สัมภาษณ์บุคคลที่กล่าวถึงเกี่ยวกับค่านิยมเมื่อปี พ.ศ.2548 ไว้ดังนี้ สายหยุด จำปาทอง กล่าวว่า การเปลี่ยนความเชื่อของครุ โดยการให้ความรู้ในการพัฒนาที่มงานเป็นการสร้างค่านิยมให้มีความสามัคคีกัน เปลี่ยนค่านิยม เน้นการเปลี่ยนความเชื่อของคนในสังคมให้มีจิตสำนึกเกี่ยวกับโทษการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย เนื่องจากสังคมปัจจุบันช่วยๆ ให้บริโภคนิยมมาก ทศนา แจมมณี กล่าวว่า ในสถานศึกษาพยายามสร้างค่านิยมในกลุ่มโรงเรียนให้มีการผลิตมากกว่าค่านิยมในการบริโภค ควรสร้างค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงให้สังคมโรงเรียน ให้ครุคิดอะไรเพิ่มเติมร่วมกัน ดีกว่าต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ฝากให้คิดและทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารอย่างเดียว ขอให้พึ่งตนเองดำเนินการได้ด้วยตัวของตัวเอง ควรใช้วิชาครุช่วยกันคิดสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอบรมพัฒนาครุ ครุเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ส่วนสาโรช บัวศรี (2526) ได้ศึกษาและแบ่งค่านิยมเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมเฉพาะบุคคล เช่น การพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียร และค่านิยมของสังคม หรือค่านิยมทางวัฒนธรรม เช่น ความสันติสุข ความสงบ ซึ่งได้ให้ความเห็นในการเกิดค่านิยมไว้ว่า เมื่อเกิดความจำเป็นหรือความต้องการขึ้นต่อไปจะเกิดเป็นความชอบ ความสนใจ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดความนิยมชมชอบ เข้าใจในคุณค่ากลายเป็นค่านิยม

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง (self-immunity) เป็นการเตรียมตัว พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลกในเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตดังได้กล่าวแล้วข้างต้น การกระทำที่จะสามารถเรียกได้ว่า พอเพียง (systematic and dynamic optimum) จึงไม่ใช่คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ (scenario) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ (bounded rationality) และ

สร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือระดับของความพอประมาณต้องครอบคลุมมิติของการจัดการความเสี่ยง (risk management) เชิงพลวัต (dynamic) จึงจะนับได้ว่าเป็นระดับพอเพียงที่สมบูรณ์

การกำหนดตัวชี้วัดของการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 2 ด้าน ดังนี้ (พงศ รัตนะ : 2551)

3.3.1 การออม ในการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ในการดำเนินชีวิตเพื่อไม่ให้อยู่ในความประมาท จะต้องรู้จักป้องกันตัวเอง ซึ่งสิ่งสำคัญคือ การออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในคราวจำเป็นเกี่ยวกับการออมหรือเงินออม (Saving) ตามความหมายของพจนานุกรม ศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ส่วนหนึ่งของรายได้ที่ไม่ได้จ่ายไปเพื่อการบริโภค หากแต่เก็บไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้จ่ายต่าง ๆ ในอนาคต โดยพงศ รัตนะ ได้สัมภาษณ์บุคคลที่กล่าวถึงการออม เมื่อ พ.ศ.2548 ไว้ดังนี้ พระพิศาลธรรมพาทิ ได้กล่าวถึงการออมว่า เรื่องการออมควรต้องบังคับตนเองไม่ใช่ผ่อนรดแล้วผ่อนลด ผ่อนแล้วลดลงเรื่อย ๆ คือ ลดจริง ๆ และก็ออมไว้ซื้อทอง ออมไว้ซื้อที่ดิน เพราะที่ดินไม่มีราคาลดลง มีแต่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ออมทองไว้เพราะทองมีแต่ราคาสูงขึ้น ซึ่งถ้าครุคิดเสียอย่างนี้ตั้งแต่แรก ๆ ถึงตอนนี้ครุก็จะไม่เป็นหนี้ ขายทองใช้หนี้หมด ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ได้กล่าวถึงการออมว่ามีความหมายกว้างขวางไม่จำกัดเฉพาะเรื่องการเงินเท่านั้น แต่หมายถึง ออมอย่างอื่นด้วย เช่น การออมทรัพย์ ออมทุน ออมทรัพยากร ออมทรัพย์สิน ออมน้ำใจ ออมจิตวิญญาณ โดยการออมเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่อาจนำไปสู่การออมชนิดอื่น ๆ ได้ เกษม วัฒนชัย กล่าวถึงการออมว่า การมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะต้องมีการออม กล่าวคือ จะต้องเหลือเก็บไว้เพื่อใช้ในอนาคตในยามฉุกเฉินหรือเดือดร้อน

3.3.2 การมีวินัยทางการเงิน ในการมีวินัยทางการเงินจะต้องคำนึงถึงการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อเป็นเกราะควบคุมในการใช้จ่าย เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายจนเกินไป ซึ่งเกี่ยวกับการมีวินัยทางการเงินโดยการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย พงศ รัตนะ (2551) ได้สัมภาษณ์บุคคลที่กล่าวถึงเมื่อปี 2548 ไว้ดังนี้ พระพิศาลธรรมพาทิ ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ว่าการคว่าคว่าใช้จ่ายอย่างไร ดูจากรายรับ-รายจ่าย ว่าสมดุลกันหรือไม่ ครุต้องรู้จักกิน ต้องรู้รายรับ-รายจ่าย ค่าใช้จ่ายค่ากินเท่าไร ดูผลรายรับ-รายจ่าย มีมูลค่าลดลงหรือเพิ่มขึ้นเท่าใด การจัดทำบัญชีให้เรียบร้อย กมล สุคประเสริฐ กล่าวว่า ครุควรทำบัญชีรายจ่าย มี Portfolio ประจำตัว เพื่อควบคุมไม่ให้สุรุ่ยสุร่าย อะไรจำเป็น ไม่จำเป็น ทศนา แฉมมณี กล่าวว่า การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ว่าควรให้ครุมีความตระหนักในการบริหารจัดการด้านการเรียน โดยเน้นการให้ความตระหนักในการบริหารจัดการด้านการเงิน โดยเน้นการให้ความรู้แก่ครุในด้านการทำบัญชีรับ-จ่าย ตัวอย่างของการฝึกวินัยการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตั้งแต่เด็ก พ่อแม่จะแจกสมุดให้ลูก ๆ คนละ 1 เล่ม และให้ลูกแต่ละคนเขียนค่าใช้จ่ายรายวันทั้งหมดไว้

ในสมุด แล้วพ่อจะเซ็นชื่อเพื่อรับทราบทุกวัน ลูกจะมองเห็นว่าพ่อใช้เงินเท่าไรในการเลี้ยงดูลูกทุกคน พ่อให้เงินลูกวันละเท่านี้ลูกต้องบริหารจัดการเงินที่ได้รับให้เพียงพอ ประยงค์ รมรงค์ กล่าวถึงการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดขึ้น จะต้องวางแผนชีวิตหรือแนวทางการดำเนินชีวิตในอนาคตอย่างไร ต้องทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย รายเดือนกว่ารายจ่ายในแต่ละเดือนมีอะไรบ้าง รายจ่ายที่จำเป็นมีอะไรบ้าง รายจ่ายด้วยความอยากมีอะไรบ้าง ครูจะต้องจัดทำประมาณรายรับ-รายจ่ายที่สมดุลในแต่ละเดือน โดยปรับแนวคิดแยกออกเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและค่าใช้จ่ายตามความอยาก การเปลี่ยนโดยทำความรู้จักตนเองว่ามีความเป็นตัวของตัวเอง และจะต้องเรียนรู้โลกภายนอกที่จะมากระทบตัวเรา การฝึกวัดได้จากรายจ่ายในแต่ละเดือนว่าอยู่ในกรอบที่กำหนดหรือไม่ การต่อสู้กับตัวเองจะดูได้จากรายจ่ายตามความต้องการลดลงหรือไม่ วินิจ ขวนใช้ ได้ กล่าวถึงการสร้างวินัยทางการเงิน ควรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักบัญชี เพื่อความสะดวกในการวางแผนใช้จ่ายหรือเมื่อกลับมาทบทวนว่าสิ่งไหนควรจ่ายหรือไม่ คนไทยส่วนใหญ่ไม่รู้จักหลักการบัญชีที่จะนำมาเสริมในชีวิตประจำวัน ถ้ามีความเข้าใจในหลักการบัญชี หลักการจัดการทุกคนจะรู้เอง วางแผนได้เอง

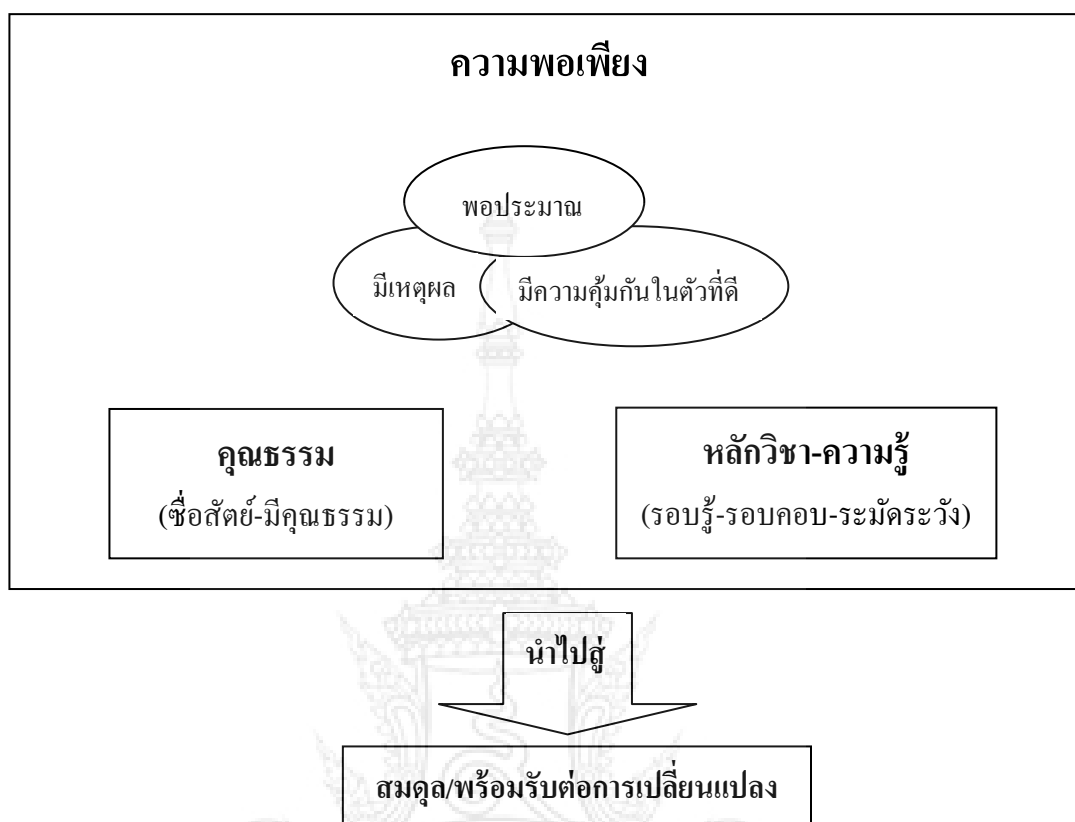
4. เงื่อนไข (Condition of Sufficiency Action)

4.1 เงื่อนไขความรอบรู้ (Set of Knowledge) ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับพอเพียง ซึ่งต้องอาศัยความรอบรู้ คือ มีความรู้ (Stock of all relevant Knowledge) เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการไปใช้ในโอกาสและเวลาต่าง ๆ ความรอบคอบคือ ความสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Connectivity of all acquired Knowledge) ประกอบการวางแผน ก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน ความระมัดระวัง คือ ความมีสติ ในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติ (Utilization of Knowledge at any point of time with carefulness and attentiveness) เพราะในความเป็นจริงแล้วสถานการณ์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น การนำความรู้และความรอบคอบมาใช้จึงต้องอาศัยความระมัดระวังให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม (Ethical Qualifications) ซึ่งจะต้องเสริมสร้างใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ / ปัญญา โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ด้านการกระทำ หรือแนวทางการดำเนินชีวิต โดยเน้นความอดทน ความเพียร สติ ปัญญา และความรอบคอบ

จากคำนิยามและเงื่อนไขสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2.1

ที่มา : หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2547)

5. แนวทางปฏิบัติ

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนา (Development path) และผลของการพัฒนา (Development goal) ที่สมดุล (Balance) และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (internal consistency between means and ends) กล่าวคือ ความพอเพียงเป็นทั้งวิธีการ (Means) ที่คำนึงถึงความสมดุล-พอประมาณอย่างมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันนำไปสู่ผลของการกระทำ (Ends) ที่ก่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ความสมดุลและความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความสมดุล (Balance) ในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความรู้/เทคโนโลยี ในขณะเดียวกัน ความสมดุลของการกระทำทั้งเหตุและผลที่เกิดขึ้นในมิติของเวลาที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา หรือความดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องของทุนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญา และวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความ

เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ความพร้อมต่อการยอมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง (Flexible and adaptable) ต่อผลกระทบจากด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

การวัดพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ได้มีผู้ศึกษาและสร้างแบบวัด เช่น พงศ์ รัตนะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 45 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 โดยด้านความพอประมาณ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ด้านความมีเหตุผลมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ส่วนปรามอทย์ มลคล้า ศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่ อ.เมือง จ.นครปฐม เครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ปฏิบัติ “มากที่สุด” จนถึง “ปฏิบัติน้อยที่สุด” มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8694 ในงานวิจัยนี้จะวัดพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้แบบวัดของ พงศ์ รัตนะ จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “น้อยที่สุด” เพราะเป็นแบบสอบถามที่มีค่าระดับความเชื่อมั่นสูง และกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดเศรษฐกิจพอเพียง มีผู้วิจัยไว้หลายด้าน เช่น ด้านการใช้จ่าย พงศ์ รัตนะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยรวมเฉพาะด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อยู่ในระดับมาก ด้านการบริโภค มัทนิ วิเศษสุข (2550) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมบริโภคตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริโภคของศาสนิกชน มีความพอเพียง ใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ ประหยัดสูง จัดสรรรายได้จากครอบครัวหรือการทำงาน ส่วนรวม มีภูมิคุ้มกันจากการแบ่งใช้แบ่งออม มีการวางแผนการใช้จ่ายในอนาคต

และคิดวิธีใหม่ในการจัดสรรค่าใช้จ่าย เพิ่มการออมโดยใช้แต่สิ่งจำเป็น หารายได้เพิ่ม นำเงินออมไปลงทุน มีความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติต่อเรื่องในชีวิตประจำวัน จนเกิดคุณธรรมประจำตนกลายเป็นภูมิคุ้มกันชีวิต เป็นวิถีชีวิตที่มีเหตุผลบนความพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการดำเนินชีวิต วิชญสากรณ์ วีระพันธ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาบ้านบัวงาม ตำบลบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า วิธีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตประจำวัน ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ให้เวลาครอบครัว ใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต มีแบบแผนการประกอบอาชีพ มีแผนการดำเนินชีวิตด้านค่าใช้จ่าย มีรายได้พอเพียง แต่มีหนี้สินเพื่อปลูกสร้างบ้านและลงทุนในการประกอบอาชีพ กู้จากธนาคารหรือกลุ่มออมทรัพย์ ญาติหรือเพื่อนบ้าน มีการวางแผนในการชำระหนี้ต้องการปลดหนี้ และมีความสามารถในการชำระหนี้คืนตามเวลาที่กำหนดได้ องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การอบรมสั่งสอน ความสนิทสนมระหว่างเครือญาติ นพพร เมธิอนันต์กุล (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำแนวตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่น้อยกว่ารายจ่าย มีหนี้สิน ส่วนใหญ่มีเงินฝากในสมุดบัญชีออมทรัพย์ต่ำกว่า 5,000 บาท มีหนี้สินระหว่าง 30,001-60,000 บาท และเคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ และมีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมาก คือ การนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชน ส่วนด้านที่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อยคือ การรับรู้ในเนื้อหาสาระ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ พื้นที่พักอาศัย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของลูกค้า ธ.ก.ส. ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และหนี้สิน สุริยญา อติแพทย์ (2551) ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของคณาจารย์แผนชีวิตชุมชน กรณีศึกษาชุมชนขยายผลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านร่างกายและจิตใจ และด้านสังคม ศศิพร ปาณิกบุตร (2544) ศึกษาปัจจัย

ทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับการ ดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ เนื่องจากเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ที่จะต้องดำเนินการอย่างไร ปฏิบัติตน อย่างไรเพื่อให้การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อตนเองสูงสุด

เพศกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่า เพศหญิงมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ได้มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างเพศและความสนใจแล้ว พบว่า เพศหญิงจะมีความอดทนในการทำงานที่ต้องใช้ฝีมือและความละเอียดอ่อนมากกว่าผู้ชาย (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ : 2535) และ พรทิพย์ อุ่นโกลม (2532) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายสุขภาพและป้องกันโรค โรงพยาบาลชุมชนในภาค ตะวันออกพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายสุขภาพ และป้องกันโรค ปวีณา กองฤทธิ์ (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงกับพฤติกรรมการบริโภคในเขตจตุจักรและเขตบางเขน พบว่า เพศและพฤติกรรมผู้บริโภค ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กัน ณ ระดับนัยสำคัญ .05 เพศหญิงมีพฤติกรรม ผู้บริโภคตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจะเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 73% เพศชายมี พฤติกรรมผู้บริโภคตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจะเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 56.1%

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า เพศมีความเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่า อาจารย์ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนว เศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

รายได้กับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

รายได้เป็นสิ่งจำเป็นในการครองชีพ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในการจับจ่าย ใช้สอยเครื่องอุปโภคบริโภคและสิ่งที่เป็นต่อการดำเนินชีวิต มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับระดับรายได้ของ ครอบครัวต่อปีกับการแสดงพฤติกรรม ดังนี้ พงศ์ รัตนะ (2551) ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมด้านความพอประมาณและด้านความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีรายได้น้อยกว่า 29,519 บาท มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าครูผู้สอนที่มีรายได้น้อยกว่า 22,251 บาท และ 22,251-29,519 บาท ปวีณา กองฤทธิ์ (2550) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมการบริโภคในเขตจตุจักรและเขตบางเขน พบว่า รายได้และพฤติกรรมผู้บริโภคตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ระดับนัยสำคัญ .05 รายได้ 10,001-20,000 บาท มีพฤติกรรมผู้บริโภคตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 66.7% ส่วน รดา อุดลย์วัฒนกุล (2549) ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ พบว่า รายได้ประจำของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือนในทิศทางบวก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น และศศิพร ปาณิกบุตร (2544) ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในรูปแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ พบว่า รายได้เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า รายได้มีผลต่อฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ทำให้ผู้วิจัยคาดว่า รายได้ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สภาพการมีหนี้สินกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของภาวะหนี้สิน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ภาวะ หมายถึง ความเกิด ความมี ความเป็นหนี้สิน หมายถึง เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนคำว่า หนี้สิน ตามกฎหมาย หมายถึง นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ มีสิทธิที่จะบังคับอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าลูกหนี้ให้กระทำหรือคว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง (Obligation) โดยปริยาย สภาพการมีหนี้สินเกิดจากการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งพฤติกรรมการใช้จ่ายเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การสร้างหนี้ ปัญหาหนี้สินเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น เงินเดือนน้อยไม่พอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หนี้ที่เกิดจากการใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลานและของตนเอง หนี้ที่เกิดจากการซื้อหรือผ่อนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ตลอดจนการซื้อบ้าน ที่ดิน หนี้ที่เกิดจากการซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ซื้อของมีค่า รวมทั้งเกิดจากการลงทุนในการประกอบอาชีพเสริม เป็นต้น มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงที่มาของการเป็นหนี้ของครู ดังต่อไปนี้ นิติยา คุ่มวงศ์ และคณะ

(2546) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการที่ดินเชื่อและภาระหนี้สินของข้าราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในด้านภาระหนี้สินและปัญหาหนี้สิน พบว่า ในการเลือกใช้สินเชื่อส่วนใหญ่จะเป็นสินเชื่อเพื่อการเคหะมากที่สุด และแหล่งที่มาของสินเชื่อจะเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมากที่สุด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2547) ได้สำรวจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูเป็นหนี้โดยเฉลี่ยคนละ 1,004,803 บาท ซึ่งมีสาเหตุมาจากการซื้อบ้านและที่ดิน การซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ การศึกษา การดำรงชีวิต การลงทุน และอื่น ๆ สรรวม จงเจริญ (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหนี้สินของข้าราชการครู พบว่า ข้าราชการครูที่มีหนี้สินในปี 2544 รวมทั้งประเทศถือครองหนี้อยู่ประมาณ 200,000 ล้านบาท ซึ่งโดยเฉลี่ยข้าราชการครูแต่ละคนจะเป็นหนี้คนละประมาณ 500,000 บาท โดยที่ข้าราชการครูที่มีระดับเงินเดือน 15,000-20,000 บาท และอายุระหว่าง 41-50 ปี จะถือครองหนี้สูงสุด สำหรับแหล่งเงินกู้ยืม สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเป็นแหล่งเงินกู้ที่ข้าราชการครูนิยมสูงสุด และข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. / ครูประถม) เป็นข้าราชการครูที่มีหนี้สินสูงสุดและสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการครูเป็นหนี้ประกอบด้วย เพื่อการจัดหาที่อยู่อาศัย เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเพื่อการใช้จ่ายในการศึกษาบุตร นอกจากนี้ ยังมีหนี้สินที่เกิดจากการจัดหายานพาหนะและเครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมฐานะทางสังคม การใช้จ่ายเพื่อยกระดับตนเองในทางการศึกษา การนำไปใช้หนี้ที่มีอยู่เดิม และนำไปส่งเสริมเลี้ยงดูบิดามารดา นางนุช กะดีแดง (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหนี้ค้ำชำระของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับลูกหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยที่ค้ำชำระหนี้ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ค้ำชำระของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ลูกหนี้ส่วนใหญ่มีหนี้ค้ำชำระมูลค่าต่ำกว่า 600,000 บาท ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และมีอาชีพที่มีรายได้ประจำ โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 30,001 บาท และมีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3-4 คน การกู้ยืมส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อที่ดินและอาคารรวมทั้งห้องชุดที่พักอาศัย โดยมีวงเงินกู้ยืมระหว่าง 300,000-600,000 บาท และมีมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันต่ำกว่า 600,000 บาท สำหรับระยะเวลาในการกู้ยืมมีระยะเวลา 10-15 ปี โดยมีอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงในวันกู้ยืมส่วนใหญ่อยู่ระหว่างร้อยละ 11.6-13.0 และมีวงชำระระหว่าง 3,001-6,000 บาทต่อเดือน ดาวันามบัณฑิต (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้ สภาวะหนี้สินพบว่า ข้าราชการครูมีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 78.50 โดยมีแหล่ง

หนี้สินมาก 3 ลำดับ คือ 1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครู 2) รัฐบาล 3) บุคคลทั่วไป ภาวะหนี้สินแยกตามสถานภาพส่วนตัว พบว่า ข้าราชการครูกลุ่มที่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป และวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี สถานภาพเป็นหม้าย และกลุ่มระดับเงินเดือน 11,001-15,000 บาท มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนสาเหตุการเกิดหนี้สินพบว่า ข้าราชการครูที่มีหนี้สินเนื่องมาจากสาเหตุ 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ 1) ซื้อหรือสร้างที่อยู่อาศัย 2) นำไปใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพในชีวิตประจำวัน 3) นำไปซื้อหรือผ่อนรถกระบะ พรนิภา ลิ้มพะยอม (2542) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้ข้าราชการครูเป็นหนี้เกิดจากการซื้อที่ดินหรือการสร้างบ้าน ภาษีสังคม ซื้อยานพาหนะ การศึกษาบุตร เลี้ยงดูบิดามารดา ซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกหรือเครื่องใช้ไฟฟ้า การรักษาตัวเนื่องจากการเจ็บป่วย การศึกษาต่อ และหนี้สินที่เกิดจากการทำอาชีพเสริมแล้วขาดทุน สำหรับจำนวนเงินเฉลี่ยข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นหนี้ คือ คนละ 768,911.95 บาท โดยมีแหล่งเงินกู้ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคาร หนี้นอกระบบ และสถาบันการเงิน อนันต์ บุญมหาชนกร (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระสำหรับสินเชื่อกู้ยืมเงินไทยธนวัฏ ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยของการเกิดหนี้ค้างชำระสำหรับสินเชื่อกู้ยืมเงินไทยธนวัฏ และแนวทางในการป้องกันการเกิดหนี้ค้างชำระโดยการเก็บตัวอย่างจากแฟ้มข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระจำนวน 280 ตัวอย่าง และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สินเชื่อหรือผู้รับผิดชอบทางด้านสินเชื่อของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 7 สาขา ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน ซึ่งผลการศึกษาด้านผู้พบว่า ผู้กู้ที่มีหนี้ค้างชำระมาก คือ ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป เป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรส หย่า และหม้าย มีอาชีพข้าราชการครู และข้าราชการอำเภอ มีรายได้มากกว่า 8,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป มีอายุงานตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป และเคยมีการโอนย้ายในรอบ 5 ปี ประมาณ 3 ครั้ง ซึ่งผลทำให้ขาดการวางแผนที่ดีทางการเงิน ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับธนาคารที่ให้ผู้พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีหนี้ค้างชำระคือ เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามทวงถามผู้รับผิดชอบในการแก้ไขและติดตามหนี้ ความไม่รัดกุมของหลักเกณฑ์และนโยบายในการให้สินเชื่อ ส่วนพงศ์ รัตนะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนที่มีสภาพการมีหนี้สินต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่ไม่มีหนี้สิน และมีหนี้สินพอใช้คืนได้ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมค่าใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าครูผู้สอนที่มีหนี้สินมีปัญหาในการใช้คืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า สภาพการมีหนี้สินเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่า อาจารย์ที่มีสภาพการมีหนี้สินต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ประสบการณ์ทำงานกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ประสบการณ์ในการทำงานจากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู จำแนกตามอายุราชการ โดยภาพรวมพบว่า ข้าราชการครูที่มีอายุราชการแตกต่างกัน มีความต้องการในการแก้ไขปัญหาหนี้สินแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูที่มีอายุราชการต่างกัน มีความต้องการในการจัดหาสถาบันการเงินเพื่อให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมพัฒนาผลงานทางวิชาการ และณรงค์ในการสร้างค่านิยมให้ประหยัดและมีธรรมาภิบาลแตกต่างกัน (ทิพพาศรี อินทะกุล, 2547 : 69) และ พงศ์ รัตนะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 20-27 ปี และมากกว่า 27 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 20 ปี และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 27 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 20 ปี

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 92 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 92 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลทั่วไปของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกดังนี้ เพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร วารสาร บทความ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือของอาจารย์ พฤติกรรมการใช้จ่ายของอาจารย์ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย
2. นำแบบสอบถามที่เห็นว่าเหมาะสมมาใช้งาน โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจากงานวิจัยของ พงษ์ รัตนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้กับอาจารย์คณะบริหารธุรกิจที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ช่วยในการแจกให้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด จำนวน 92 คน เพื่อขอความร่วมมือช่วยตอบแบบสอบถาม พร้อมนัดหมายวันเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน

โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทุกฉบับ พบว่า ครบถ้วนและสมบูรณ์ทุกฉบับ ใช้วิเคราะห์ได้ทุกฉบับ
2. ให้รหัสข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1

3. แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ให้ 5 คะแนน เมื่อตอบมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน เมื่อตอบมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาก

ให้ 3 คะแนน เมื่อตอบมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง

ให้ 2 คะแนน เมื่อตอบมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงน้อย

ให้ 1 คะแนน เมื่อตอบมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสิทธิภาพการทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ใช้การแบ่งกลุ่มตัวแปรแบบอิงกลุ่ม ตามเกณฑ์ของวิเชียร เกตุสิงห์ คือ $\bar{X} \pm .5 S.D.$

2. ข้อมูลตอนที่ 2 การวิเคราะห์การใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลโดยใช้เกณฑ์ของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง
4.50 – 5.00	มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ระดับมาก
2.50 – 3.49	มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ระดับน้อย
1.00 – 1.49	มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยทดสอบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าที (t-test) กับเพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) กับรายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสิทธิภาพการทำงาน และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD)

4. ข้อมูลตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาของปัญหา ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสรุปประเด็น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าความถี่
- 1.2 ค่าร้อยละ
- 1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- 1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าอำนาจจำแนกโดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item Total Correlation) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า “อาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน” ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า “อาจารย์ที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน” ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One -Way ANOVA) และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD)

2.3 สมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่า “อาจารย์ที่มีสภาพการมีหนี้สินต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน” ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD)

2.4 สมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้ว่า “อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน” ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบใน F-distribution
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Squares)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสพการณ์การทำงาน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหา ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสพการณ์การทำงาน วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ผลปรากฏ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ รายได้ สถานภาพการมีหนี้สิน และประสพการณ์การทำงาน

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	28	30.40
หญิง	64	69.60
รวม	92	100.00
2. รายได้		
ต่ำกว่า 22,251 บาท	34	37.00
22,251-29,519 บาท	28	30.40
มากกว่า 29,519 บาท	30	32.60
รวม	92	100.00
3. ประสพการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 20 ปี	30	32.60
20 – 27 ปี	34	37.00
มากกว่า 27 ปี	28	30.40
รวม	92	100.00
4. สภาพการมีหนี้สิน		
ไม่มีหนี้สิน	26	28.30
มีหนี้สิน พอใช้คืนได้	63	68.50
มีหนี้สิน มีปัญหาในการใช้คืน	3	3.30
รวม	92	100.00

จากตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40 และเพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 69.60

จำแนกตามรายได้ พบว่ารายได้ต่ำกว่า 22,251 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 รายได้ 22,251 - 29,519 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40 และรายได้มากกว่า 29,519 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60

จำแนกตามสภาพการมีหนี้สินพบว่าไม่มีหนี้สิน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 มีหนี้สินพอใช้คืนได้ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 68.50 และมีหนี้สิน มีปัญหาในการใช้คืน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30

จำแนกตามประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60 ประสบการณ์ในการทำงาน 20-27 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 27 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความพอประมาณ	3.54	.46	มาก
ด้านความมีเหตุผล	3.87	.50	มาก
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.69	.57	มาก
รวม	3.70	.51	มาก

จากตาราง 2 พบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D.= .51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตามลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .50) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .57) และด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.46)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านความพอประมาณ จำแนกเป็นรายชื่อ (n = 92)

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความพอประมาณ			
1. ท่านได้มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบก่อนการซื้อสินค้าเพื่ออุปโภค บริโภค	3.65	.895	มาก
2. ท่านพอใจในการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ หรูหรา	3.79	.859	มาก
3. ท่านไม่เปรียบเทียบการใช้จ่ายของตนเองกับการใช้จ่ายของผู้อื่น	3.59	1.131	มาก
4. ท่านใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงปริมาณที่มีความพอดีพอเหมาะกับความต้องการของตนเอง	3.86	.833	มาก
5. ท่านไม่นิยมการซื้อสินค้าระบบผ่อนส่ง	3.47	1.114	ปานกลาง
6. ท่านมีการหารายได้เสริมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอนพิเศษ ขายของนอกเวลาทำการ	2.61	1.266	ปานกลาง
7. ท่านปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานเอง	2.03	1.190	น้อย
8. ท่านใช้จ่ายเงินซื้อสินค้า โดยคำนึงถึงประโยชน์หรือความคุ้มค่า	4.05	.717	มาก
9. ท่านได้มีการกำกับตัวเองในการใช้จ่ายโดยการประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต	3.22	.900	ปานกลาง
10. ท่านควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อเสื้อผ้า เครื่องประดับสำหรับตนเอง	3.45	.918	ปานกลาง
11. ท่านเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ และเหมาะกับความต้องการของร่างกาย	3.92	.952	มาก
12. ท่านเลือกซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคเฉพาะที่มีความจำเป็นต้องใช้ และพอเหมาะกับความต้องการ	3.82	.851	มาก
13. ท่านไม่เลือกซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยและเกินความจำเป็น	3.71	.833	มาก
14. ท่านปฏิบัติตนโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง	4.17	.833	มาก
15. ท่านเสียสละเพื่อผู้อื่น	3.84	.715	มาก
รวม	3.54	.464	มาก

จากตาราง 3 พบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = .46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 14 ท่านปฏิบัติตนโดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .833) รองลงมาคือ ข้อ 8 ท่านใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงประโยชน์หรือความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .717) และข้อ 11 ท่านเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ และเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .952)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านความมีเหตุผล จำแนกเป็นรายข้อ (n = 92)

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความมีเหตุผล			
16. ท่านนิยมซื้อสินค้าไทยมากกว่าซื้อสินค้านำเข้าจากต่างประเทศในประเภทและชนิดเดียวกัน	3.57	.905	มาก
17. ก่อนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า ท่านคิดไตร่ตรองโดยคำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุดในสินค้านั้น	3.88	.837	มาก
18. ท่านนิยมการประกอบอาหารรับประทานเองโดยคำนึงถึงการประหยัดและความปลอดภัยในการบริโภค	3.35	1.190	ปานกลาง
19. ท่านพยายามใช้จ่ายหรือดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้	3.97	.845	มาก
20. ท่านพยายามไม่ใช้จ่ายเงินเพื่อสนองความต้องการของตนเอง	3.40	.757	ปานกลาง
21. ท่านใช้บัตรเครดิตเพราะเห็นประโยชน์ ไม่ใช่ตามกระแสบริโภคนิยม หรือถูกใจ	3.80	1.225	มาก
22. ท่านซื้อของใช้ส่วนตัวโดยคำนึงถึงความพอดีกับความจำเป็นที่ต้องการ	3.80	.880	มาก
23. ท่านเปรียบเทียบคุณภาพประโยชน์ ความคุ้มค่ากับการใช้งานของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้อย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจซื้อ	4.01	.777	มาก
24. สินค้าที่ซื้อมาแล้วท่านสามารถใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าตามที่คิดไว้	3.88	.693	มาก

ตาราง 4 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านความมีเหตุผล จำแนกเป็นรายชื่อ ($n = 92$)

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความมีเหตุผล			
25. การโฆษณาสินค้าลดราคาจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของท่าน	3.29	.955	ปานกลาง
26. ท่านใช้ทรัพยากร เช่น น้ำ ไฟฟ้า อย่างประหยัด	3.78	.724	มาก
27. ในการประกอบอาชีพและหารายได้ ท่านคำนึงถึงความสุจริต	4.67	.557	มากที่สุด
28. เมื่อมีปัญหาการใช้จ่าย ท่านแก้ไขอย่างมีเหตุผลโดยพยายาม หาสาเหตุและแก้ไขอย่างมีสติ	4.26	.677	มาก
29. ท่านมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ใน ทางบวก เช่น เห็นว่าตนเองมีคุณค่า	4.38	.754	มาก
30. ท่านมีความรู้เศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักนำทางท่านให้มี จิตสำนึกที่ดีต่อสังคม	4.00	.798	มาก
รวม	3.87	.505	มาก

จากตาราง 4 พบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านความมีเหตุผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .505) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 27 ในการประกอบอาชีพและหารายได้ ท่านคำนึงถึงความสุจริต ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = .557) รองลงมาคือ ข้อ 29 ท่านมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ในทางบวก เช่น เห็นว่าตนเองมีคุณค่า ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .754) และข้อ 28 เมื่อมีปัญหาการใช้จ่าย ท่านแก้ไขอย่างมีเหตุผลโดยพยายามหาสาเหตุและแก้ไขอย่างมีสติ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .677)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จำแนกเป็นรายข้อ (n = 92)

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี			
31. ท่านรักษาวินัยทางการเงิน เช่น จัดทำบัญชีรายจ่ายประจำวัน สำหรับการควบคุมการใช้จ่ายไม่ให้เกินความจำเป็น	3.12	1.088	ปานกลาง
32. ท่านวิเคราะห์บัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อตรวจสอบพฤติกรรม การใช้จ่ายของตนเอง	3.10	1.110	ปานกลาง
33. ท่านมีการออมเงินเป็นประจำ	3.40	1.049	ปานกลาง
34. ท่านได้ออมเงินด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การซื้ออสังหาริมทรัพย์ การซื้อทองเพื่ออาจได้กำไรในอนาคต	3.12	1.283	ปานกลาง
35. ท่านมีการประกันชีวิตเพื่อเป็นการออมเงินและสร้าง หลักประกันสำหรับตนเองและผู้เกี่ยวข้อง	3.57	1.102	มาก
36. ท่านมีการกั้นเงินออมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นใน อนาคต ขามฉุกเฉิน หรือเวลาเดือดร้อน	3.51	1.032	มาก
37. ท่านทำการต่าง ๆ โดยยึดหลักการช่วยตนเองพึ่งพาตนเอง	4.17	.656	มาก
38. ท่านมีหลักการทางศาสนายึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต	4.08	.802	มาก
39. ท่านหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด และอบายมุข	4.58	.745	มากที่สุด
40. ท่านร่วมมือในการสร้างประชาคมเพื่อร่วมกันส่งเสริมการ ช่วยเหลือหรือการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน	3.42	1.040	ปานกลาง
41. ท่านใช้หลักการทางด้านศีลธรรมในการบริโภคสินค้าหรือ บริการ	3.79	.846	มาก
42. ท่านยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต	4.59	.649	มากที่สุด
43. ท่านพยายามรักษาสุขภาพของตนเอง เช่น การออกกำลังกาย การควบคุมการบริโภค	3.70	.980	มาก
44. ท่านวิเคราะห์บัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อตรวจสอบ พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง	3.79	.819	มาก
45. ท่านมีการออมเงินเป็นประจำ	3.55	.942	มาก
รวม	3.87	.505	มาก

จากตาราง 5 พบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87, S.D. = .505$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 37 ท่านทำการต่าง ๆ โดยยึดหลักการช่วยตนเอง ฟังพาดตนเอง ($\bar{X} = 4.17, S.D. = .656$) รองลงมาคือ ข้อ 38 ท่านมีหลักการทางศาสนายึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.08, S.D. = .802$) และข้อ 44 ท่านวิเคราะห์ปัญหาที่รับทราบจ่าย เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง ($\bar{X} = 3.79, S.D. = .819$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์การทำงาน นำเสนอในตาราง 6 -12

ตาราง 6 เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ชาย			หญิง			t
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ด้านความพอประมาณ	3.83	.51	มาก	3.81	.46	มาก	.48
ด้านความมีเหตุผล	4.06	.53	มาก	4.06	.44	มาก	.05
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.78	.50	มาก	3.83	.46	มาก	.92
รวม	3.89	.47	มาก	3.90	.40	มาก	.17

จากตาราง 6 แสดงว่าอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ ที่มีเพศต่างกัน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม และรายด้าน ทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ต่ำกว่า 22,251 บาท (n = 34)			22,251 - 29,519 บาท (n = 28)			มากกว่า 29,519 บาท (n = 30)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความพอประมาณ	3.48	.41	ปานกลาง	3.55	.47	มาก	3.60	.50	มาก
ด้านความมีเหตุผล	3.84	.54	มาก	3.90	.47	มาก	3.87	.49	มาก
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.59	.50	มาก	3.68	.68	มาก	3.84	.52	มาก
รวม	3.64	.57	มาก	3.71	.63	มาก	3.77	.56	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านความพอประมาณ ที่มีรายได้ต่ำกว่า 22,251 บาท อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 วิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความแปรปรวน	ระดับชั้นความอิสระ (df)	ผลรวมความแปรปรวน (SS)	ค่าเฉลี่ยความแปรปรวน (MS)	F
ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	.267	.134	.614
	ภายในกลุ่ม	89	19.347	.217	
	รวม	91	19.614		
ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.050	.025	.096
	ภายในกลุ่ม	89	23.215	.261	
	รวม	91	23.265		
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	2	1.054	.527	1.602
	ภายในกลุ่ม	89	29.288	.329	
	รวม	91	30.342		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.307	.153	.751
	ภายในกลุ่ม	89	18.183	.204	
	รวม	91	18.490		

** p < .01

จากตาราง 8 แสดงว่าอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ ที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านความพอประมาณและด้านความมีเหตุผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสภาพการมีหนี้สิน

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ไม่มีหนี้สิน (n = 38)			มีหนี้สิน พอใช้คืน ได้ (n = 300)			มีหนี้สิน มีปัญหาในการใช้คืน (n = 14)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความพอประมาณ	3.72	.50	มาก	3.50	.43	มาก	3.04	.03	ปานกลาง
ด้านความมีเหตุผล	3.88	.55	มาก	3.89	.48	มาก	3.33	.24	ปานกลาง
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.54	.57	มาก	3.70	.56	มาก	3.06	.33	ปานกลาง
รวม	3.98	.38	มาก	3.91	.41	มาก	3.44	.37	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ที่ไม่มีหนี้สิน และอาจารย์ที่มีหนี้สินพอใช้คืนได้ อยู่ในระดับมากและอาจารย์ที่มีหนี้สินมีปัญหาในการใช้คืน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ที่ไม่มีหนี้สินและอาจารย์ที่มีหนี้สินพอใช้คืนได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนอาจารย์ที่มีหนี้สินมีปัญหาการใช้คืน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตาราง 10 วิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสภาพการมีหนี้สิน

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความแปรปรวน	ระดับชั้นความอิสระ (df)	ผลรวมความแปรปรวน (SS)	ค่าเฉลี่ยความแปรปรวน (MS)	F
ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.702	.851	4.228
	ภายในกลุ่ม	89	17.912	.201	
	รวม	91	19.614		
ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.894	.447	1.779
	ภายในกลุ่ม	89	22.371	.251	
	รวม	91	23.265		
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	2	1.328	.664	2.037
	ภายในกลุ่ม	89	29.014	.326	
	รวม	91	23.265		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.139	.569	2.921
	ภายในกลุ่ม	89	17.351	.195	
	รวม	91	18.490		

** $p < .01$

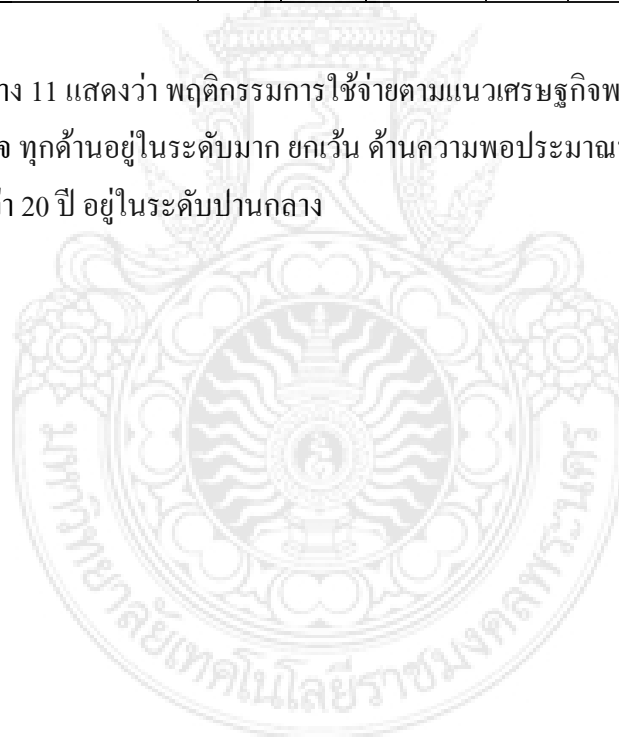
จากตาราง 10 แสดงว่าอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ ที่มีสภาพการมีหนี้สินต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

พฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ประสบการณ์ในการทำงาน								
	ต่ำกว่า 20 ปี (n = 30)			20 – 27 ปี (n = 34)			มากกว่า 27 ปี (n = 28)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความพอประมาณ	3.33	.40	ปานกลาง	3.67	.37	มาก	3.61	.55	มาก
ด้านความมีเหตุผล	3.75	.56	มาก	3.97	.46	มาก	3.87	.47	มาก
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.54	.49	มาก	3.82	.58	มาก	3.70	.63	มาก
รวม	3.54	.51	มาก	3.82	.49	มาก	3.73	.72	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านความพอประมาณที่ต่ำ คือ มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 20 ปี อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 12 วิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและรายด้านจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความแปรปรวน	ระดับชั้นความอิสระ (df)	ผลรวมความแปรปรวน (SS)	ค่าเฉลี่ยความแปรปรวน (MS)	F
ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.967	.983	4.959
	ภายในกลุ่ม	89	17.648	.198	
	รวม	91	19.614		
ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.753	.376	1.488
	ภายในกลุ่ม	89	22.513	.253	
	รวม	91	23.365		
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	2	1.255	.627	1.919
	ภายในกลุ่ม	89	29.088	.327	
	รวม	91	30.342		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.252	.626	3.231
	ภายในกลุ่ม	89	17.239	.194	
	รวม	91	18.490		

** p < .01

จากตาราง 12 แสดงว่า อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหา ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สรุปได้ดังนี้

1. พยายามใช้จ่ายอย่างประหยัดเท่าที่จำเป็น
2. ลดค่าใช้จ่ายส่วนตัวลง พยายามในสิ่งที่ตนมีอยู่ รู้จักประมาณตน ใช้ชีวิตสมถะ
3. หารายได้เสริม และหลีกเลี่ยงอบายมุข
4. รู้จักความพอดี มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของกัน
5. วางแผนรายรับ-รายจ่ายให้สมดุลกัน ควบคุมการใช้จ่ายโดยคำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่า และมีวินัยในการใช้เงิน
6. ควรซื้อสินค้าที่ผลิตในประเทศ
7. ควรให้การศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนทุกระดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่าย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สรุปได้ดังนี้

1. ควรรู้จักการประมาณตนเอง
2. ควรปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา
3. ควรนำแนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเรียนการสอน
4. ควรศึกษาข้อมูลผู้ผลิตผู้ขายสินค้า อย่าตกเป็นทาสของการโฆษณาชวนเชื่อ โดยรู้เท่าทัน
5. การใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งดี ส่งผลดีแก่ตนเองและครอบครัว
6. การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ชีวิตครอบครัวดีขึ้นเกิดความภาคภูมิใจ และทำให้ครอบครัวอบอุ่นมีความสุข

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ ประการแรก เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประการที่สอง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยจำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์ทำงาน ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หลายรูปแบบ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ทดสอบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าที (t-test) กับเพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) กับรายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์ในการทำงาน และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นเป็นสำคัญ และเพื่อประโยชน์ในการสรุปและการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .51) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .58) และด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = .46)

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ จำแนกตาม เพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์การทำงานปรากฏ ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน พบว่า อาจารย์เพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 อาจารย์ผู้สอนที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์ผู้สอนที่มีรายได้มากกว่า 29,519 บาท มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลสูงกว่าอาจารย์ผู้สอนที่มีรายได้ต่ำกว่า 22,251 บาท และ 22,251 - 29,519 บาท ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบอาจารย์ที่มีหนี้สินต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน พบว่า อาจารย์ที่มีสภาพหนี้สินต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 เปรียบเทียบอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และสามารถตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย สามารถอธิบายผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมีเหตุผล ($X = 4.06$, $S.D. = .47$) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($X = 3.82$, $S.D. = .47$) และด้านความพอประมาณ ($X = 3.81$, $S.D. = .47$) อภิปรายผลได้ดังนี้ การที่พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมอยู่ระดับมาก แสดงว่า อาจารย์มีพฤติกรรมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยค่านึง

1.1 ความพอประมาณ มีการใช้จ่ายอยู่บนความพอเหมาะพอดี การอุปโภคบริโภคอยู่บนความเรียบง่ายตามฐานะของตนเอง มีการวางแผนในการใช้จ่าย เลือกกิน เลือกใช้สินค้าต้องคำนึงถึงประโยชน์ ปริมาณให้มีความพอดีกับความต้องการ มีการกำกับควบคุมการใช้จ่ายในเรื่องส่วนตัว และหารายได้เสริมเพื่อเพิ่มรายได้

1.2 ความมีเหตุผล รู้จักตัดสินใจในการใช้จ่ายบนความไม่ประมาท มีความรอบคอบ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความประหยัด ความจำเป็น ความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด รู้ว่าอะไรควรซื้อ อะไรไม่ควรซื้อ มีการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง

1.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีการเตรียมตัวเพื่อพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งในระยะใกล้และระยะไกล มีการควบคุมและป้องกันพฤติกรรมของตนเองในการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท คำนึงถึงหลักการออม มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของตนเองเป็นประจำ

ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ รัตนะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ รายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์การทำงาน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่า แม้เพศจะเป็นปัจจัยที่บ่งบอกถึงความแตกต่างทางด้านร่างกาย และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านค่านิยมในการดำเนินชีวิต รวมทั้งยังเป็นตัวกำหนดบทบาทและบุคลิกภาพในครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งความแตกต่างของเพศจะทำให้เกิดความแตกต่างของพฤติกรรมของบุคคล แต่เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่ผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับผู้ชาย ซึ่งยุคสมัยก่อนผู้หญิงจะไม่ได้รับสิทธิในเรื่องการศึกษาเท่ากับปัจจุบัน และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ที่มีการศึกษาเท่าเทียมกันทั้งเพศชายและเพศหญิง นอกจากนี้ยังมีการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้เท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงทำให้อาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์ที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า อาจารย์ที่มีรายได้มากจะมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าอาจารย์ที่มีรายได้น้อย อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ที่มีรายได้มากกว่ามีการวางแผนในการจัดสรรเงินเพื่อใช้จ่ายเป็นไปตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีกว่าอาจารย์ที่มีรายได้น้อยกว่า อาจารย์ที่มีรายได้น้อยอาจยังไม่มีกำลังความสามารถในการบริหารจัดการการใช้จ่ายได้ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รดา อุดลย์วัฒนกุล. (2549) ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมออมภาคครัวเรือนในประเทศ พบว่า รายได้ประจำของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมภาคครัวเรือนในทิศทางบวก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น จะมีปริมาณการออมภาคครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ รัตนะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า ครูผู้สอนที่มีรายได้ต่างกัน

มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์ที่มีหนี้สินต่างกันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันโดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยอาจารย์ผู้สอนที่ไม่มีหนี้สินและมีหนี้สินพอใช้คืนได้ มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากกว่าอาจารย์ที่มีหนี้สินและมีปัญหาในการใช้คืน แสดงว่าอาจารย์ที่ไม่มีหนี้สิน และมีหนี้สินพอใช้คืนได้มีการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงใช้ชีวิตอยู่บนความพอดี พอควร ไม่สุรุ่ยสุร่าย ใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท มีการประหยัด ส่วนอาจารย์ที่มีหนี้สินมีปัญหาในการใช้คืน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ไม่อยู่ในความพอเพียงเท่าที่ควร อาจเกิดความจำเป็นในการดำรงชีวิต เกิดจากค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เกิดจากภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว เช่น รับผิดชอบบุตร บิดามารดา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ รัตนะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนที่มีสภาพการมีหนี้สินต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน โดยอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย อาจเป็นไปได้ว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในระยะเวลายังไม่นาน จึงยังขาดการนำแนวเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน หรืออาจนำเอาแนวเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นระยะเวลายังไม่นาน ไม่เหมือนกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมานาน จึงได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นเวลานานกว่า จึงทำให้มีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้มากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน จึงเห็นควรให้อาจารย์นำแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ตนเองปฏิบัติเผยแพร่ให้กับนักศึกษาได้ทราบและยึดเป็นแบบอย่าง

1.2 จากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามเพศรายได้ สภาพการมีหนี้สิน และประสบการณ์การทำงาน พบว่า อาจารย์ที่มีหนี้สินและมีปัญหาในการใช้คืนกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าอาจารย์ในกลุ่มตรงกันข้าม ดังนั้น ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะอื่น เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น

2.2 การนำผลการศึกษาไปเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ที่มีรูปแบบการจัดการที่คล้ายคลึงกัน เช่น อาจารย์คณะบริหารธุรกิจที่สังกัดมหาวิทยาลัยอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างระหว่างหน่วยงาน

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2542). **แนวการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

กรมศาสนา. (2549). **แผนพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2543). **เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง**. สำนักส่งเสริม
และฝึกอบรม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
(พ.ศ.2550-2554)**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กันยา แสงสุวรรณ. (2544). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรพิทยา.

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2542). **พระราชดำริเนื่องในโอกาสวันเฉลิม
พระชนมพรรษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.

ดาว นามบัณฑิต. (2542). **การศึกษาสภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา
หนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.

ทิพพาสรี อินทะกุล. (2547). **การศึกษามูลเหตุ ภาวะหนี้สินและความต้องการในการแก้ปัญหา
หนี้สินของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ในโครงการเงินทุน
หมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการ**. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (บริหารอาชีวและ
เทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
ถ่ายเอกสาร.

นงนุช กะดีแดง. (2541). **หนี้ค้างชำระของสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์
ในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- นพพร เมธีอนันต์กุล. (2549). การนำแนวตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต : กรณีศึกษาเกษตรกรลูก้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิตยา คุ่มพงษ์ และคณะ. (2546). ความต้องการสินเชื่อและภาวะหนี้สินของข้าราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปี พ.ศ.2544 วารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 7(1) : 79-94.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544). มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- บุญเสริม บุญเจริญผล. (2541). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง : ด้านการดำเนินชีวิต รายงานวิจัยการน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถาบันราชภัฏ สำนักงานราชภัฏ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2541). แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง. ศรีปทุมปริทัศน์ (มกราคม-มิถุนายน 2544).
- ปวีณา กองฤทธิ์. (2550) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมผู้บริโภคในเขตจตุจักรและเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2531). จิตวิทยาการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนูญ ภูขลิบเงิน. (2547). ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มัทนี วิเศษสุข. (2550). การศึกษาพฤติกรรมบริโภคตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รดา อุดลย์วัฒนกุล. (2550). ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ : สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2543). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525**. กรุงเทพฯ : ภาควิพิมพ์.
- วันจันทร์ บวรพาณิชย์. (2547, มกราคม). **ตามรอยพระยุคลบาท พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง**. วารสารกรมประชาสัมพันธ์.
- วิญญูสารณ์ วีระพันธ์. (2550). **การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : ศึกษากรณี บ้านบัวงาม ตำบลบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง**. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิทยา อธิปอนันต์. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ศศิพร ปาณิกบุตร. (2544). **ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2549). **การเดินทางรอยพระยุคลบาทเศรษฐกิจพอเพียง : ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สภาอุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2550). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยญา อติเพทย์. (2551). **การดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานแผนชีวิตชุมชน กรณีศึกษาชุมชนขยายผลในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). **นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานฯ.
- _____. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2549 จาก <http://www.suffieienayconomey.org>
- _____. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนาการนักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2547).
เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก
 พระราชดำริ.
- สำรวม จงเจริญ. (2544). รายงานผลการศึกษาวินิจฉัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู. กรุงเทพฯ :
 คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. (2546). การศึกษาวินิจฉัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู 2544. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์.
 43(1) : 187-212.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.
 กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาชุมชน.
- _____. (2543, มีนาคม-เมษายน). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจ “พอเพียง”
 ตามแนวพระราชดำริ. วารสารน้ำ.
- สุนทร กุลวัฒน์วรพงศ์. (2544). ตามรอยพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง-ทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ :
 ชมรมเด็ก.
- สุภลักษณ์ เรือนชมภู. (2551). เศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตชนเผ่าประหล่องบ้านนอแล อำเภอฝาง
 จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคม
 อย่างยั่งยืน สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อนันต์ บุญมหาชนากร. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระสำหรับสินเชื่อ กรุงไทย
 ธนวิภู. การค้นคว้าอิสระ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 เชียงใหม่.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2549). สัมภาษณ์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2549.
- อุดมพร อมรรธรรม. (2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : แสงดาว.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง

พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด

โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อและตรงกับความเป็นจริง คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด เพราะผู้วิจัยจะประมวลคำตอบในภาพรวม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารในระดับสูงขึ้นไปในการกำหนดแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของอาจารย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้ความร่วมมือ

ผศ.ลำไย	มากเจริญ
ผศ.กรวสา	จันทวงศ์วิไล
ผศ.ทิพสุดา	คมวงศ์วิวัฒน์
ผศ.ภัทร์ทิพา	เพ็ริยวาณิชย์
ผศ.อมรศิริ	ดิสร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. รายได้ : เดือน (เงินเดือนรวมทั้งรายได้หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ท่านได้รับโดยประมาณ
ในเดือนหนึ่ง ๆ) โปรดระบุรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ.....บาท

3. สภาพการมีหนี้สิน

ไม่มีหนี้สิน (ท่านไม่ได้มีการกู้ยืมเงิน ไม่มีภาระการชำระคืน)

มีหนี้สิน พอใช้คืนได้ (ท่านได้มีการกู้ยืมเงิน อาจเป็นเงินกู้ในระบบและเงินกู้นอกระบบ
สามารถผ่อนชำระได้ตามที่กำหนด)

มีหนี้สิน มีปัญหาในการใช้คืน (ท่านได้มีการกู้ยืมเงิน อาจเป็นเงินกู้ในระบบและเงินกู้
นอกระบบ แต่มีปัญหาในการชำระคืนตามกำหนด ทำให้หนี้พอกพูน เดือดร้อน
มีปัญหาในครอบครัว)

4. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

(โปรดบดเศษของปีที่เท่ากับหรือมากกว่า 6 เดือน เป็น 1 ปี)

ด้านความมีเหตุผล

16. ท่านนิยมซื้อสินค้าไทยมากกว่าซื้อสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศในประเภทและชนิดเดียวกัน
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17. ก่อนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า ท่านคิดไตร่ตรองโดยคำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุดในสินค้านั้น
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18. ท่านนิยมการประกอบอาหารรับประทานเอง โดยคำนึงถึงการประหยัด และความปลอดภัยในการบริโภค
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. ท่านพยายามใช้จ่ายหรือดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20. ท่านพยายามไม่ใช้จ่ายเงินเพื่อสนองความต้องการของตนเอง
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21. ท่านใช้บัตรเครดิตเพราะเห็นประโยชน์ไม่ใช่ตามกระแสบริโภคนิยม หรือถูกจูงใจ
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22. ท่านซื้อของใช้ส่วนตัวโดยคำนึงถึงความพอดีกับความจำเป็นที่ต้องการ
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23. ท่านเปรียบเทียบคุณภาพประโยชน์ ความคุ้มค่ากับการใช้งานของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้อย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจซื้อ
- .....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

41. ท่านใช้หลักการทางด้านศีลธรรมในการบริโภคสินค้าหรือบริการ

.....
 มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

42. ท่านยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต

.....
 มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

43. ท่านพยายามรักษาสุขภาพของตนเอง เช่น การออกกำลังกาย การควบคุมการบริโภค

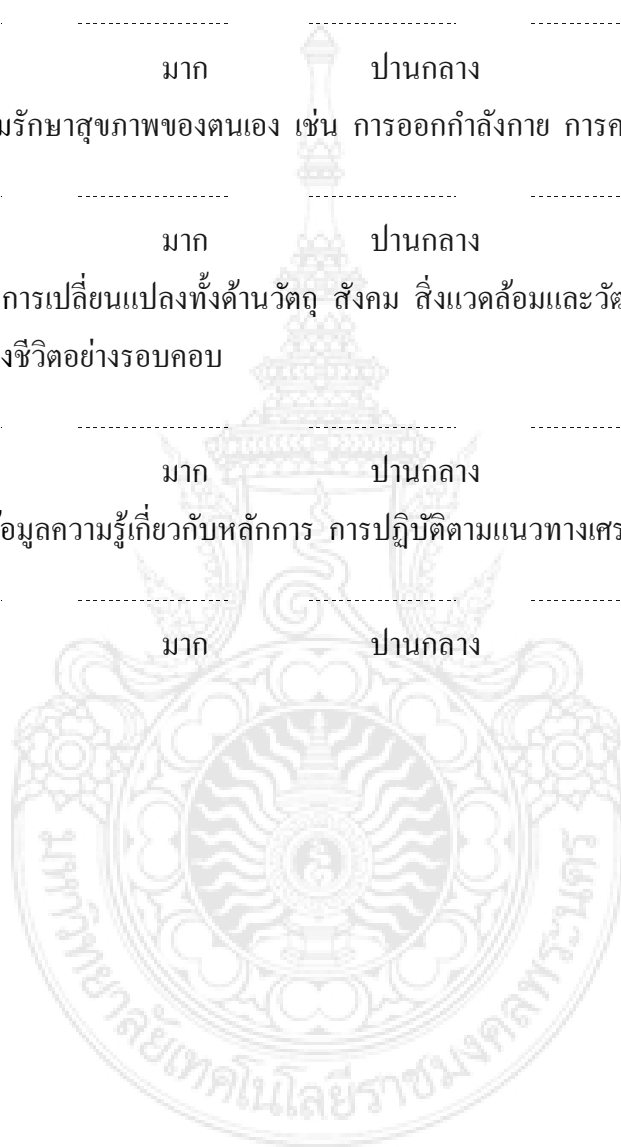
.....
 มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

44. ท่านติดตามการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลกภายนอก
 เพื่อการดำรงชีวิตอย่างรอบคอบ

.....
 มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

45. ท่านเฝ้าหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับหลักการ การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

.....
 มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นอื่น ๆ

คำชี้แจง โปรดเสนอปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ท่านคิดว่าการดำเนินตามแนวทางตามพระราชดำริเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้ท่านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายได้หรือไม่ อย่างไร

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน